

pe cari le cunosc până acum, nici cele ale partidelor opoziționiste, deoarece ele se bazează parte pe cențul intelectual, parte pe cel material, și de aceea din punct de vedere democratic nu corespund numirii „universal”; afară de aceasta ele se îndreaptă împotriva afirmării politice a naționalităților nemaghiare din Ungaria.

Correspondentul lui „Bud. Tagblatt” întreabă în fine, dacă partidul naționalităților are de gând să facă și o agitație extra parlamentară pentru votul universal.

DI Dr. Maniu răspunde:

Acțiunea extraparlamentară a partidului nostru a început deja în toamna aceasta cu seria de adunări populare pentru votul universal. Slovaci au ținut încă astă primăvară numeroase adunări populare. Firește aceste adunări populare stau în serviciul tendințelor noastre de a organiza partidul. Revolta generală pe care a provocat-o la noi guvernul prin politica lui antiromânească, mai ales însă prin tendențioasa înființare a episcopiei gr.-cat. maghiare, asigură acestor adunări populare un succes strălucit.

Aceste adunări populare dovedesc la evidență, că partidul nostru, deși i s'a răpit posibilitatea unei demne reprezentanțe numerice în parlament — în urma cunoscutelor abuzuri parlamentare — nu este deloc o cantitate negliabilă.

Un lucru este neîndoelnic: — zise dl Dr. Iuliu Maniu, încheind conversația — lipsa de drepturi a milioanele de muncitori, răpirea drepturilor naționalităților cari sunt condamnate să primească neconținut lovitură; periculoasa criză financiară, — fără precedentă până acum — pentru care nu se află nici un remediu, completul dezastru economic și mizeria socială, indiferentismul complet față de treburile publice, apoi cinismul batjocuritor, care în timpul din urmă pare că e cultivat în mod sistematic, toate acestea ne dau un astfel de tablou al vieții publice, din care putem deduce cu siguranță că țara aceasta nu-i mai mult condusă de bărbații ei de stat, ci se prăbușește fără nici un plan, ca o roată ce aleargă pe coastă la vale, care n'are o putere internă proprie și despre care nu se știe unde are să se oprească și când are să-i sară cercul.

Cesarul.

De Adrian Corbul.

Sub domul aurit al Invalizilor, în fundul bazinului circular de marmură, înconjurat de ingeri de piatră, de ghirlande de lauri și de nume de victorii, Cesarul doarme. În sarcofagul de granit, rămășițele lui odihnesc în pace sub lumina orbitoare a zilei, resfrîntă prin vitraliurile de culoarea soarelui ale capelei.

Cesarul doarme în sicriu de granit. Afară însă, în curte redutabila siluetă în redingotă cenușie turnată în bronz veghează cu fața spre Sena. La capătul perspectivei, puntea Alexandru III imprăstie schimta de aur în această după amiază de Septembrie. Și-mi pare că Impăratul își inclina fruntea de metal, ca pentru a urmări niște sgomote îndepărtate și confuze.

Poate că aude, într'adevăr, alarmările ce se înalță în momentele de față din miezul Rusiei, de pe câmpiile pe unde își plimba el, sunt tocmai o sută de ani de atunci, oștile-i învingătoare și învinse, eroice și prăpădite, încărcate cu trofee și nimicele de frig; oștile-i sângerinde și încruntate, biruitoare de oameni dar înfrînte de pustietatea mută și înghețată a stepelor fără sfârșit. În clipa când seriu aceste rînduri, serbările de comemorare ale campaniei din 1812 au început, la Moscova și la Borodino, în prezența familiei împărătești.

Rușii voiesc să serbeze mântuirea patriei

Adunarea de toamnă a comitatului Arad.
Congregația de toamnă a comitatului Arad este convocată pe ziua de 17 30 Sept. Luni, orele 9 a. m. La ordinea zilei este și scrisoarea ministrului președinte dr. Lukács László, prin care se aduce la cunoștința comitatului numirea noului guvern. Este mai presus de orice îndoială că mameliții din congregație vor grăbi să voteze încredere acestui guvern ticălos, care calcă în picioare drepturile neamurilor nemaghiare din țară, care a înființat episcopia gr. cat. maghiară, care batjocurește dreptul de întrunire a cetățenilor și care, mai presus de toate, pregătește reforma electorală în chipul cel mai infam, cu scopul mărturisit pe față de a asigura pe sute de ani stăpânirea boierilor și a ține în sclăvie milioanele de cetățeni muncitori.

Suntem însă convinși, că partidul național românesc va fi reprezentat în această adunare în număr complex și va ști să răspundă la propunerea de încredere a mamelițiilor din comitatul Aradului.

Spre prăpastie. Cetim în ultimul număr al *Revistei Preoților*, că mai mulți preoți români gr.-or., întrunindu-se la Timișoara, au luat următoarea hotărîre:

„Să se convoace pe 1 Octombrie n. a. c. un mare meeting al preoțimii române ort. în capitala țării Budapesta.

„Preoțimea să fie invitată atât pe calea „Revistei Preoților”, cât și prin apeluri speciale, a participa la acest meeting.

„La meeting să fie invitați a participa toți arhierii și prelații noștri și să fie rugați a întreveni la locurile competente în ajutorul și pentru îmbunătățirea sortii preoțimii din întreaga Metropola.

„Să fie recercați prin scrisori și apeluri speciale toți deputații noștri, atât parlamentari, cât și congresuali, ca fiecare să sprijinească la locurile competente acțiunea preoțimii pentru îmbunătățirea sortii intolerabile, în care se află.

„Biroul conferinței se însărcinează cu redactarea unui memorandum al preoțimii către guvern, care memorandum se va prezenta ministrului de culte la timp oportun.”

Pentru Dumnezeu! Un „meeting” al preoțimii române în Budapesta! Quousque tandem — părinte Voniga?!

Atitudinea arhierilor noștri uniți cu ocazia desbaterei episcopiei de Hajdudorog. În numărul său de sâmbătă *Unirea* publică al doilea document referitor la atitudinea pre-

laților noștri gr.-cat. în chestiunea episcopiei ungurești. Acest document e procesul verbal ce s'a luat la 9 Februarie anul acesta, în conferința dela Budapesta, prezidată de atașatul papei Francisc Rossi Stockalper. De față au fost episcopii Radu și Hossu, dimpreună cu reprezentanții legali ai tuturor diecezelor interesate, cu excepția arhidiecezei noastre de Alba-Iulia și Făgăraș. Reproducem, deocamdată fără comentariu, din acest document, partea ce ne interesează:

„II. Dn. atașat a sf. Scaun salută pe episcopii Delegați și își prezintă facultățile obținute dela scaunul ap. spre pertractarea chestiunii. Declară, că acum se tractează cele ce se referă la înființarea noii dieceze și, mai întâi la circumscrierea noii dieceze și la limba liturgică ce are să se întrebuinteze. Roagă, ca II. dnii să-și descopere părerile și observă că Esc. d. Arhiepiscop de Alba-Iulia și Făgăraș lipsește cu toate că a fost invitat în ordine. Adaugă că acelaș Esc. Dn. i-a făcut cunoscut prin telegramă că ar fi voit să-și trimită Delegat dar că acel Delegat a scăpat trenul.

După aceea II. și Rev. Dr. Radu din încredințarea Esc. arhiepiscop prezintă literalele aceluiș Esc. dn. în cari acesta își espune motivele din cari nu se poate prezenta la conferință și nu-și poate trimite Delegat. Aceste litere cari au fost citite înaintea tuturor celor de față se alătură la acest protocol.

„După aceste acelaș episcop D. Radu își espune vederile sale că anume după prescrierile Conciliului Provincial III. tit. II. Cap. II. episcopii români nu pot să decidă nimic neștiind și necooperând Metropolitul. (Textul referitor îl citește...) De aceea cere ca actele referitoare la afacerea aceasta în forma lor amăsurat prescrierilor amintite să se facă cunoscute Metropolitului, care apoi în conferințe ori în Sinod provincial le va pertracta cu sufraganii săi și răspunsul astfel făurit îl va comunica sfântului Scaun. Spune după aceea că este cel mai mare pericol pentru sfânta Unire dacă chestia aceasta nu se va deslega salvând drepturile naționalității române.

„II. și Rvs. d. V. Hossu episcop Lugoj și preconizat episcop de Szamosujvár declară deodată cu vicarul capitalar de Szamosujvár Ioan Gregoriu, că insistă pe lângă observarea decretelor Conciliului Provincial III mai sus citat”.

Episcopii ruteni, firește, au aprobat propunerile guvernului.

lor, respingerea năvălitorilor de pe pământul moscovit. Se va inaugura un monument mareț întru amintirea morților de acum o sută de ani. O numeroasă delegațiune franceză va lua și ea parte la pioasa solemnitate, căci rugăciunile cari se vor rosti pe locul unde au căzut odinioară atâți viteji, îi vor privi atât pe Ruși cât și pe Francezi.

Ziarele pariziene publică dările de seamă ale trinișilor lor speciali la fața locului. Și e ciudată impresia ce se degajează din aceste articole ale lor. Rusia pare, în momentul de față, sgduiută de un imens entuziasm... Napoleonian. Serbările cari au loc în scopul de a comemora înfrîngerea cezarului francez, au căpătat printr'un impuls curios al sufletului popular, o cutotul altă însemnătate. Cel care e aclamat pretutindenea în Rusia este tocmai Napoleon cel mare. Numele lui e pe toate buzele, chipul lui, îl întâlnești peste tot locul. Admirabilul cap cu fruntea lată și întretăiată de legendara șuviță de păr, te privește din toate colțurile imperiului. Vitrinele librăriilor sunt pline de el; îl găsești pe capacele cutiilor de chibrituri, brodat pe perne de mătase, zugrăvit pe copertele caetelor școlărești. Amănuntele vieții lui îi obsedează pe marii duci întocmai ca și pe simplii moșici. Teribila siluetă a omului cu redingota cenușie pare că s'a proiectat, imensă, pe cerul rusesc, dela răsărit și până la apus.

Ministrul instrucțiunii publice al vastei pu-

teri dela Nord, a mărturisit zilele trecute unui ziarist francez: Pentru noi, Rușii, Napoleon a încetat de a mai fi un om; el este un zeu. Celui din urmă soldat dela noi, îi strălucesc ochii și i se umflă inima în piept când îi rosteste numele...” Și se pare că în Rusia, preocuparea de căpetenie în momentul de față este de a se glorifica amintirea celui mai extraordinar cuceritor al omenirii.

În vremea asta, în insula Elba, s'a vândut, după cum se știe, vila pe care a locuit-o Napoleon în timpul unei veri, pe vremea întâei sale captivități.

...Iar la Paris, Cezarul doarme în sarcofagul de granit, înconjurat de ingeri de piatră și de trofee de tot felul. Un murmur vag se înalță către tavanul marețului dom. Deasupra balustradei de marmură, vizitatorii se apleacă spre a vedea îngustul spațiu în care zace cenușa eoului. Un singur gând pare a frământa pe toți oamenii aceștia: gândul că nu sunt despărțiți de El decât printr'un zid de granit, prin câțiva centimetri de piatră, cari, dacă s'ar înlătura, ar putea contempla cu toții trăsăturile îmbălsămate ale monarhului, al cărui nume e sinonim cu cea mai extraordinară putere lumească din câte au fost vre-odată. Dar Cezarul doarme în eternu-i lăcaș, și nimeni, niciodată nu va fi în stare să-l roinvie pe cel care a fost!...

...Afară, cerul s'a întunecat. Statuia de bronz a omului cu bicornul, pare a fi căpătat o înfă-

O soluție optimistă a chestiunii episcopiei ungurești. Pentru cazul, când papa dela Roma n'ar mai putea să revină asupra urgisitei bule „Christifideles”, — abrogându-o ori modificându-o — revista „Cultura creștină” din Blaj, prevede următoarea soluție:

„*Bulla se va executa atunci, curând după înarticulară episcopiei nouă în legile țării. Biserica și porțiunea canonică va trece în posesiunea noii episcopii, dar sufletul românesc al credincioșilor noștri de până atunci, ne va rămânea credincios și pe mai departe. Vechia biserică românească va rămânea fără credincioși, și credincioșii își vor face altă biserică, vor forma o nouă parohie românească.*

Dacă altfel nu se va putea, susținerea acestor noue parohii va cădea în sarcina averilor vldăcești, cari au rămas neatînse. Un lucru adevărat e sigur: nu se poate, că Roma, care a încorporat diecezei de Hajdu-dorogh trei parohii (Măcău, Oradea-mare și Budapesta), cari sunt afară de teritoriul diecezei, singur pentru că credincioșii lor vorbesc și simțesc ungu-rește, să nu îngăduie, ca credincioșii săi români, a căror suflet nu e mai puțin prețios ca a celor din Măcău bunăoară, să se poată ruga și ei în limba, care o înțeleg, și în scopul acesta să se poată aduna de nou în parohie de ritul românesc.

Încercările noastre de această natură vor trebui să fie încununare cu atât mai vădit de succes, cu cât aceste noue parohii române ar fi în nemijlocita apropiere a celorlalte parohii românești. Iar dacă acest lucru se va putea face pe cum nădăjduim, atunci, prin înființarea noii episcopii am pierdut pe aceia, cari și așa nu mai erau ai noștri, am pierdut mai multe biserici și averi bisericesti, dar am mântuit cele 30-40 de mii, cari vreau să fie îngropați tot în limba românească. Iar dacă i-am recâștigat pe aceștia... n'am pierdut nimică!”

Fericiți ceice mai pot să creadă!

*

Delegațiunile. Sâmbătă după amiază a avut loc în Viena un consiliu de miniștri sub președinția ministrului de externe, contele Berchtold. Au luat parte ministrul comun de război, Aeffenberg, și cel de finanțe, Bilinski, apoi amiralul Montecucucoli și prim-ministrul ungar Lukács. Consfătuirea a durat 3 ore întregi. S'a fixat definitiv programul delegațiilor și s'au discutat mai multe agende curente. Cele două delegații se vor întruni Lunea viitoare, în 23 a lunii curente. Ședințele diferitelor subcomisiuni vor fi introduse prin expunerile miniștrilor de resort. Contele Berchtold își va desvolta expozeul probabil în 24 l. c. în subcomi-

siunea ungară a afacerilor externe și-l va repeta apoi în cea austriacă. Va da lămuriri amănunțite asupra situației internaționale, remarcând în special vizita dela Sinaia și întâlnirea dela Buchlau. Ministrul comun de finanțe Bilinski, va lămurii chestiunea căilor ferate din Bosnia, iar ministrul de război va insista în primul rând asupra importatei flotei aeriene.

*

Ședințele camerei ungare. Măne. la orele 10 înainte de amiază, se va întruni prima ședință a camerei. Se va citi din nou autograful regal și se va trece apoi la agendele camerei. Președintele camerei își va desvolta propunerile cu privire la ședințele următoare și la urmă va da cetire actelor intrate în decursul vacanțelor.

*

Ambasadorul austro-ungar din Belgrad la regele României. Din București primim știrea, că Ștefan Ugron, ambasadorul austro-ungar din Belgrad, a petrecut câteva zile la Sinaia și cu acest prilej a fost primit și în audiență la M. Sa regele Carol. Deși despre aceasta n'a transpirat nimic în publicitate, dată fiind situația tulbură din Balcani, totuși se crede, că ea a fost de caracter politic.

*

Alte declarații ale lui Lukács. Prin-ministrul Lukács, ține să clarifice din nou, nu știm a câta oară, situația politică și să propună încă o soluție, care, după părerea lui, ar putea fi acceptată și de opoziție și astfel ar putea forma bazele tratativelor de pace. Promite că din parte-i e gata să facă tot posibilul pentru a se crea o lege, care să asigure deplin dreptul de imunitate al deputaților. Dar în același timp cere ca și demnitatea președintelui să fie apărată și spre acest scop propune organizarea unei garde parlamentare. Constată apoi necesitatea modificării regulamentului intern al camerei, fiindcă cel de acum nu asigură în deplină măsură drepturile deputaților, nici a celor din majoritate și nici a celor din minoritate.

Vorbind de reforma electorală, Lukács recunoaște că rezolvirea acestei chestiuni e una dintre cele mai urgente. Proiectul de reformă electorală ce-l va prezenta camerei în timpul cel mai apropiat, e elaborat pe cele mai largi baze democratice. Prevăd că în urma noii legi electorale spune Lukács, vor putea intra în cameră *cel puțin 20-30 de socialiști și un număr cu mult mai mare de deputați naționaliști, dar lucrul acesta nu-l consider de fel cu primejdios.*

Sperăm că în cele din urmă se vor convinge și șefii opoziției de bunele intențiuni și vor căuta și ei să aplece punctele principale cari-i apropie de majoritate. O comisiune interparlamente-

tară, compusă din reprezentanții tuturor partidelor, cu puțină bunăvoință va afla ușor o soluție potrivită. Tisza își va părăsi postul de președinte numai după ce activitatea parlamentară va fi pusă pe baze solide. Iar cât privește demisiunea sa din fruntea cabinetului, aceasta nu poate forma o pretenție serioasă a opoziției, câtă vreme recunoaște înscemnătatea chestiunilor actuale ce trebuiesc rezolvate, chestiuni pe cari nu-i permis să le confunde cu chestiuni personale, de ordin cu mult mai inferior.

Nădejdea mântuirii noastre.

Politicianii noștri, când stau în preajma evenimentelor mari, între cari socotim și înființarea legii sufragiului universal, de obicei aruncă în mijlocul nostru câte o bombă, ca să ne abată luarea aminte dela viitoarele lor plâsmuiri de fărădelege.

Episcopia de maghiarizare e o astfel de bombă, precum la timpul său a fost temerara încercare a spargerii partidului nostru național.

De astădată lovitura este mai sălbatică și mai nelegiuită.

Ca toate loviturile adânci, mortale — ele au o singură țintă: desființarea noastră națională și morală.

Dar strângă-și ei seculara ură și sălbăcie, prefacă-o în vremelnice legi, exprime-o în gesturile de nebunie ale slujbașilor năimiți: noi vom rămâne neadormiți în straja avutului nostru, păstrându-ne sufletul nostru și manifestațiile lui prin credință și graiu și datini și moravuri, pe cari pururea le-au avut la țintă legile lor și goanele lor din înopțate vremuri îndepărtate.

Ele ni sunt scuturi încercate și întărite în crâncene lupte biruitoare.

Și ne mângăiem și ne mândrim că nu le-am luat în primire dela înaintașii noștri, ca pe niște sfinte moaște, și nu ingenuchierim în fața lor ca în fața unor trofee moarte, și fără preț, ci ne sunt energii și potențe de viață, asupra cărora pândeste vrășmășia seculară. Biserica legii noastre românești e așezământ sfânt, e organul lui Dumnezeu pentru a ne desăvârși ființa noastră, potrivit de-

țigare tristă sub mohorita lumină a zilei. Cu cisma pe un obuz, împăratul par'că ar asculta venind din depărtare, alte sunete cari-l mahnesc. Poate că aude ecoul solemnității ce are loc acum pe câmpia dela Waterloo, unde se înuagurează statuia celui mai inspirat dintre cântăreții napoleonici: statuia lui Victor Hugo.

Sunt toamă cincizeci de ani, de când au apărut pentru întâia oară de sub tipar, fasciculele mult așteptate ale romancierului *Mizerabilii*, scris de marele poet în țara exilului. Revistele literare dela noi sunt, în momentul de față, pline de amănuntele cari au însoțit acest eveniment literar. Victor Hugo își anunțase romanul ca pe o încercare imensă a suferințelor și a virtuților omenești, ca pe epopeea în proză a vremurilor lui. Și sunt, într'adevăr, în acest roman pagini scilpitoare, fraze așternute sub un stil genial, orizonturi vaste, sentimente mari. Un lucru însă lipsește acestei opere faimoase: armonia. Cadrul ei, e uneori prea mic pentru frescurile zugrăvite de poet; altelei el este prea mare, prea gol, prea deșirat. Alături de pagini cu adevărat sublime, întâlnești o beție de cuvinte fără sens, capitole întregi de declamațiuni puerile, perioade de visări banale și stinggace, pe cari autorul ar fi voit să ni le dea drept niște cugetări originale și profunde. Dar așa cum e *Mizerabilii* rămâne totuși o operă imensă nu atât ca rezultat, cât ca o încercare a celei dintâi epopee în proză. Mai târziu marele Tol-

stoi a desăvârșit, el, adevărata epopee de acest gen cu *Război și Pace*. În romanul scriitorului rus găsim analiza subtilă, cugetările mari, armonia artistică pe cari nu le întâlnim întotdeauna în opera lui Victor Hugo.

Sunt așa dar, cincizeci de ani de când Francezii au cettit pentru întâia oară celebrul capitol al bătăliei dela Waterloo care este, într'adevăr, un capodoperă de mișcare și de avânt. Și în acest capitol, inspirat de cultul napoleonic, Victor Hugo a popularizat cel dintâi faimoasa exclamare a generalului Cambonne, atât de sublimă în trivialitatea ei. Pagină după pagină ele par toate înecate în praf de pușcă, din mijlocul cărora avem impresia că vedem sclipind baionetele eroicilor grenadierii ai gărzii. Și, dominând sumbrul tablou, întrevăzută în norii de fum, silueta lui Napoleon cel mare plutește peste tot. Ne pare că-l vedem trist, strivit de fatalitate, cu pulpanele redingotei jălăfând — la vântul dezastrului — și totuși calm și resemnat, ca o statuie. Jos, câmpia dela Waterloo se deslușește udă de sânge, cu miile ei de morți și de răniți de toate vrăstele, în toate uniformele, cu frânturi de trupuri și cu frânturi de arme împrăștiate pe jos, cu tumurile părăsite de cei învinși.

Waterloo! Waterloo! Waterloo! morne plaine!

Pe această câmpie dela Waterloo, astăzi calmă și odihnită, pe care sămănăturile cresc îm-

belugate sub cerul albastru, se va înălța de acum înainte chipul de piatră al marelui cântăret. El va fi un simbol al păcii, al poeziei, al înfrățirii. Vântul care a dus acum un veac, buibuirile de tun, zângănit de săbii, strigăte de răniți, va purta de acum în lume sunete de liră și de versuri inaripate. Apoi, le va pune bineșor pe marginea Senci, la picioarele Cezarului de bronz, care stă nemișcat color, în curtea interioară a Invalizilor, pe galeria centrală, deasupra tunurilor înșirate de-a lungul ambelor laturi ale esplanadei.

Ceasurile sunt cinci; vizitatorii părăsesc sălile celebrului palat. Ei se îngrămădesc, prin muzeele grele de relicve și de trofee, către ieșire. Încet, încet, domul s'a golit. Sarcofagul împăratului rămâne din nou singur, în pacea acestui amurg liniștit. Numai lumina zilei, pătrunzând încă prin ga'benele vitraliuri, urmează să înemuneze cu o aureolă uluitoare cel din urmă locaș al Cezarului care doarme, nemișcat, între nemișcații pereți de granit. În jurul lui ingerii de piatră veghiază, iar pe fundul bazinei circulară licărește ghirlanda de lauri culeasă în mozaic, licărește, întretesută cu numele victoriile imperiale...

Paris, Septembrie.

stinațiunei alese de Provedința cerească.

Mâna Provedinței o cârmuiește și o va scoate teafără din orice valuri prăpăstioase, în cari aruncă nesocotita cutezanță ome-nească. Nu admitem că ar fi vre-o autoritate oricât de legală, care ar putea dispune peste Biserica lui Christos, a legii noastre românești.

S'ar părea că anumite legi sancționate dau voce preoților noștri să boteze și să propovăduiască. Că anume concesiile edate de sinoade ori de vremelnicii episcopi.

Nu.

Ci trăim în acestea fiindcă însuși Christos, Fiul lui Dumnezeu le-a zis: „Mergeți și propovăduiți, botezând toate neamurile în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.

Ne strângem la rugăciune, fiindcă ne-a asigurat: „Unde 2 sau 3 se vor strânge în numele meu, voi fi în mijlocul lor”.

Iar dacă Sfântul Părinte din Roma sau Capul încoronat, ori guvernul sau legile Țării ne ajută și nu ne împedecă a face în biserică, în cadrele vieții noastre religioase și culturale ceace e designat și vrednic de numele lui Dumnezeu — noi îi vom recunoaște că sunt cuvivoase autorități de folos — iar nu uneltele Diavolului, cari împiedecă planul dumnezeirii pe pământ.

Poporul nostru are credință că în primejdia cea mai silnică e aproape de noi mâna lui Dumnezeu. În daraverile noastre individuale ca și în cele naționale.

Să fim gata după îndemnul apostolului:

„Pentru aceia luați cu voi toată armatura lui Dumnezeu, ca să puteți sta împotrivă în ziua cea rea, și după ce veți fi săvârșit toate să rămâneți statornici. Drept aceia stați având încins mijlocul vostru cu adevărul și îmbrăcând platoșa dreptății și încălțându-vă picioarele voastre spre gătirea evangheliei păcii, mai luând cu voi toată pavăza credinței, prin care veți putea stânge toate săgețile celui rău, cele arzătoare, și luați coiful mântuirii și spada Duhului — care este cuvântul lui Dumnezeu!

Sub astfel de eroice chemări s'a ținut măreța adunare din Alba-Iulia, s'au scris luminoase articole de protestare, se aranjează adunările religioase, se desfac spre cetire dreptățile noastre, călcate în picioare.

Toate însă nu le-am săvârșit.

Să deschidem fiecare cartea vieții și chemării lui Christos.

Să ne apropiem de Dumnezu, nădejdea neamăgitoare a mântuirii noastre.

Niște misionari întâmpinări în mijlocul poporului păgânesc o scenă foarte instructivă.

Pegorându-se în mijlocul lor, poporul îi întreba de rostul venirii lor.

— Să vă descoperim adevărata credință și să învățați cuvântul lui Dumnezeu!

Iar într'o zi unul din misionari le scoase un desemn, reprezentând un arbore cu măiestroasă coroană.

— Vedeți voi crengile groase? — sunt ceata sfinților lui Dumnezeu, agonisitori de fapte bune.

— Aceste rămurele închipuie pe preoții slujitori.

Cele mai tari sunt episcopii, iar acestea groase sunt cardinalii în jurul sfântului Părinte, a căruia tulpină e însuși apostolul Petru.

Iscodiră oamenii: Ce sunt crengile uscate? — Aceștia sunt ereticii și ochizmaticii, cari s'au rupt din arbore.

— Bine, zise poporul, dar ce e rădăcina pomului?

— Accia e însuși Domnul Christos.

Și sălta poporul de bucurie și striga: Noi de accia n'am auzit, noi am primit pe Cel-ce este rădăcina înfiptă în pământul cel uscat; lăsați-ne pe Acela, căci toată podoaba și slava pomului rădăcina lui este.

În Dumnezeu să ne așezăm și noi rădăcina și temelie și întreagă substanța bisericii românești.

O biserică, careia însuși Dumnezeu îi este ocrotitor, nu se ruinează, numai libertatea ei și armele ei de lucrare să fie slobode.

Să avem eroismul a-i vedea toate ale ei jertfite, numai libertatea să nu fie încătușată. Incerce-se apoi puterile lumii a se măsura cu ea.

De-ar rămâne pe partea ei numai atâția apostoli adevărați, cum au fost cei doisprezece pescari neînvățați și săraci, cari totuși au zguduit temelile falnicei împărății române și au prăbușit altarele închinărilor păgânești.

Noi să stăm la postul nostru până în sfârșit cu Dumnezeu, singur alături, despărțind neghina de grâul cel curat, desbrăcându-ne de orice prejudeții și oțelindu-ne caracterele.

E momentul istoric ca să purificăm Biserica, în care să se pogoare Domnul și să o stăpânească *întru putere și adevăr*.

Simțim, cu cât vom fi mai harnici apropierea neînfricoșatei mâni care învărtise biciul gonind pe ceice în casa lui Dumnezeu purtau negoțul cel revoltător. Și mânia și ura noastră sfântă isvorată din conștiința noastră jignită și revoltată simțescă-o cei ce ne fac nouă nepace. În mâna, care a sângerat pe cruce astăzi biciul pentru mântuirea noastră.

preotul T. S.

Pentru aeroplanul Ardealului

Continuăm publicarea contribuțiilor pentru aeroplanul „Vlaicu III”. În șirul contribuțiilor de azi se află și numele Excelenței Sale părintelui metropolit *Ioan Mețianu* din Sibiu cu 200 cor.

Dintre orașe până acum nu au terminat colecta, decât *Aradul, Sibiiul și Hategul*. Așteptăm colectele din *Brașov, Cluj, Gherla, Bistrița, Făgăraș, Oradea-Mare, Timișoara, Lugoj, Caransebeș, Orăștie, Sebeșul-săsesc* ș. a. Tot astfel semnalăm faptul, că nici băncile nu și-au dat încă obolul lor. Rugăm pe toți românii de bine să grăbească cu dăruirile lor, căci prin luna Noemvrie șoimul nostru va trebui să înceapă deja lucrările pentru construirea noului său aeroplan: „Aeroplanul Ardealului”, care este merit să câștige glorie neamului românesc înaintea străinătății.

Contribuțiile de azi sunt următoarele:

Transport	7855.10
Tinerimea română din Șimleu și jur	25.—
Colecta învățătorului Simeon Simon din Bicaz	32.—
Dimitrie Balanescu propr. Biserica-Albă	20.—
Dr. Titus Malaiu adv. Biserica-Albă	20.—
Dr. Aurel Novac avocat Biserica-Albă	20.—

Ioan M. Roșu adv. Biserica-Albă	20.—
Sim. Bozancu, not. penz. Biserica-Albă	20.—
Andrei Boboroni comerciant Bis.-Albă	20.—
Nicolae Mința comerciant Bis.-Albă	20.—
Dr. Nestor Porumb avocat Bis.-Albă	20.—
Grigorie Trailovici, locotenent ces. și reg. în pens. Viena	20.—
Tinerimea română din Toplița	32.—
Ștefan Penes contabil Buteni	20.—
Colecta studenților Coriolan Dajdea și Vichentie Ardelean din Sânnihai	60.—
Fam. Dr. I. Elekes din Sebeșul-săsesc	20.—
Traian Vățian preot Arad	20.—
Virgil Popescu profesor dir. București	20.—
Ioan Mețianu metropolit Sibiu	200.—
Alex. Munteanu protopop M.-Telegd	20.—
Ștefan Domocoș paroh Brateca	20.—
Petru Cipău paroh Birtin	20.—
Ioan Boțoc paroh Șuncuius	20.—
Gavriile Brândăș jude com. Șuncuius	20.—
Petru Lascu paroh Bulz	20.—
Alexandru Popescu paroh Luncoșoara	20.—
I. Butir și I. Popovici Băulaca	20.—
Ioan Onciu Valca Neagră	20.—
Tinerimea română din Bistrița	30.—
Colecta teologului Mihail Șoproni din Careii-Mari	70.—

In total: 8744.10

Un articol al d-lui S. Mehedinti.

Congresul studenților: semne de progres.

Organul oficios al românilor de peste munți vorbind despre tineretul de azi, afirmă următoarele: „din cei de peste 800 de studenți dela școlile superioare din Ungaria și din străinătate nu s'au remarcat decât doi sau trei oameni muncitori... ceilalți sânt simpli candidați de posturi mai mult sau mai puțin grase și comode... („Românul”, 30 Iulie 1912).

În acelaș timp „Gazeta Transilvaniei” (11 august a. c.) după ce constată că în generația trecută 90% dintre români cu oarecare cultură nu știau de loc ungurește, iar astăzi 98% dintre intelectuali vorbesc și scriu bine în limba maghiară, continuă astfel:

„Părinții noștri erau mândri de superioritatea lor de rasă și aveau o conștiință națională neasămănat mai tare decât majoritatea epigonilor de azi, care — deși nu o mărturisesc — au sentimentul umilitor al inferiorității față cu aparențele lustruite ale culturii ungurești. Părinții noștri citeau — dacă aveau exigente mai mari — cărți și ziare germane; noi, cei de azi, citim cărți și ziare maghare. Necesitatea acestei limbi ne-a intrat până într'atâta în conștiință, încât chiar având școală românească foarte bună în orasul nostru, ne trimiteam copiii măcar vre-o doi ani la o școală ungurească”.

Adecă ingenunchere de bunăvoie, abdicare din demnitatea culturală, instrăinare de ființa noastră etnică.

Fată cu astfel de mărturisiri e firească întrebarea: ce mai avem de așteptat dela generația de mâne în lupta pentru cultura românească?

Se înțelege de manifestări deșerte nu mai poate fi vorba. Țăria de suflet a tineretului trebuie să o judecăm după criteriul mai reale și să ajutăm și pe studenții, cari se adună acum din toate colțurile pământului românesc, să poată judeca cu aceeaș măsură.

Dela început, afirmăm că elementele cele mai de preț ale unei generații sunt acele ce s'au emancipat de sub autoritate. Orice tânăr, dacă e cineva, trebuie să devină mai curînd sau mai târziu intruparea unui gând autonom. Cu fiecare dintre noi, universul e pe cale de-a se crea din nou, după cum în fiecare picătură de rouă, adunată în timpul nopții, se poate oglîndi a doua zi cerul întreg cu toate minunile lui. Tot astfel, începând din cercul familiei și sfârșind cu întreaga cmenire, împrejurul fiecărui om se adună concentric, ca în jurul unui sâmbure, toată lumea de idei și de sentimente, care pot intra în sfera personalității sale.

Atâta numai, că la unii adaosul e organic; la alții e o simplă aglutinare fără nici o rînduială, întocmai ca la acele vietăți moi, care, spre a se feri de lovirea apei, își îmbracă trupul cu

nisip și tot felul de petriș mărunt, ca și cum ar fi răvălitate în noroiu.

Aci e răspântia vieții: Unul se naște individualitate superioară, și alege în chip critic, fir cu fir, tot ce intră în cadrul vieții sale sufletești, iar pentru acela universul devine „lumea ca reprezentare și voință” proprie; altul e vierme, care aglutinează fără nici o critică opinii de ocazie, iar pentru acesta universul rămâne, ca și pentru vierme, lumea ca haos și aglutinare pasivă.

Emanciparea de sub autoritatea părerii altora e deci criteriul cel mai sigur al valorii unui suflet omenesc. Swedenborg care pretindea că vede și lumea celor nevăzute, afirma că în cer nimeni n'are voie să stea în dosul altuia, fiindcă aceasta turbură emanarea ființei divine asupra celor aleși. Cuvântul misticului suedez se potrivește aici de minune. La universitate nimeni nu are voie să se ascundă la spatele autorității cuiva — ori care ar fi acea autoritate — ci trebuie să iasă față în față adevărului, cântărindu-l cu propria sa conștiință, după tăria dovezilor pentru sau contra. Prin urmare, tânărul care se ascunde la spatele cuiva, poate fi sigur că e un felah intelectual, care n'are și nu va avea cuvânt în conducerea neamului său, și nici măcar conducerea propriei sale vieți. „Cuvântul” îi va veni veșnic tot dela alții. Emancipat sau „mântuit” e numai cel care a ajuns din inițiativă personală la aflarea și verificarea adevărului. Acela până la sfârșitul sfârșitului, va păstra în suflet aroma sentimentului de nespūsă libertate, când s'a încredințat singur că ceea ce știe e așa, iar nu altfel, — măcar de s'ar cutremura uscatul și de s'ar tulbura toate oceanele pământului.

Mare progres, când majoritatea unei generații universitare ar putea ieși dela studii cu acest sentiment față de adevăr! Cu acel rind de tineri s'ar începe chiar de a doua zi o eră nouă în viața întregului lor neam. Magistratul ar fi mai presus de orice înfrunzire străină de legi; medicul mai presus de rutină; profesorul mai presus de papagalism...; iar cel care are darul încântător de a exprima adevărul în forme artistice — ori care ar fi ramura artei sale — ar fi mai presus de convenționalism și imitație.

În fața acestui criteriu vor trebui deci să se judece tinerii adunați în congres, ca să poată ști dacă valorează ceva, și dacă au împlinit menirea educației universitare — autonomia cugetului — ori sunt, după cum li s'a zis cu un cuvânt aspru: „entuziaști...” păpuși ascunse la spatele altora.

Se înțelege, o judecare temeinică nu se poate face în câteva zile de congres, ci abia după ce studenții se vor întoarce în laboratorii, seminariile și institute, aducând rezultatele muncii lor intelectuale spre a le supune criticii și verificării. Dar și după unghie poți cunoaște pe leu. Se va putea pretui maturitatea tinerilor de azi și după propunerile, pe care le vor face acum pentru perfecționarea muncii lor științifice. Căci ei trebuie să știe mai bine decât ori cine ce este esențial și ce e accesoriu în lucrul lor de peste an; care curs e rodnic și care sterp; care catedră e de prisos sau lipsește; care regulament e incomod; care examen e adunare de grâu sărătos, și care e un trierată zadarnic de pae și de pleavă.

Adunându-se din atâtea universități: din Iași, Cernăuți, Cluj, Pesta, Viena, Paris, Berlin și multe altele; comparând organizarea studiilor, și metodele, și pe oamenii ce le reprezintă, congresele acestea ar putea da pentru fiecare rind de studenți prețioase îndrumări, ca să putem măsura progresul fiecărei generații în căutarea și găsirea adevărului.

*

Atâtea însă nu e de ajuns.

A găsi un adevăr științific nu înseamnă că ai ajuns cel mai înalt grad de putere sufletească. Descoperiri însemnate poate face și un mișel. Desteptăciunea e un accident al vieții noastre subconștiente.

Dacă ni se îngăduie o comparație peiorativă: inteligența e ca spirtul dintr'o mașină oare-care. Unde e spirt, se poate aprinde iute o flacără și luminează dintr'odată. E lucru știut că toate descoperirile mari ale oamenilor celebri au fost făcute la începutul tinereții, adică înainte de acumularea experienței personale. — Fericită în-

tâmplare mașinile acestea de lucru, cu roți cari se îmbină perfect și cu spirt îndestulător.

E însă o treaptă și mai înaltă în erarhia sufletelor omenesci. Dela adevărul teoretic-ideal, unii pot trece la realizarea adevărului și mai prețios pentru om ce se cheamă bine. Aceștia sunt în generația lor, ca floarea din vârful trandafirului, care soarbe cea mai curată lumină și care, pe lângă strălucirea formei, răspândește și cea mai fină mireasmă.

În adevăr, singură mintea unui mare intelectual sau dibaciu artist e interesantă la urma urmei după cum poate fi interesantă dintr'un anumit punct de vedere înfățișarea unui mare păianjen, a unui boa constrictor sau a vre-unei alte vietăți cu oare-care însușiri superlative. Pielea cutărui șarpe din Indii e o adevărată geometrie de forme și de culori simetrice. Dar ce respingătoare făptură!

Un exemplu tipic între toate.

Baco de Verulam, filosoful atât de ager în cercetarea adevărului, a învățat și pe alții să-l caute; dar în urma sa a lăsat pilda celei mai mari ignominii: Prietenul și protectorul său, contele de Essex, stăruise din răpuzeri pe lângă Elisbeta, până a căpătat pentru filosof titlul de lord și alte ranguri și situații materiale. I-a dăruit chiar și el o moșie, și s'a pus luntre punte, până l'a văzut însurat cu femeia, pe care o dorise favoritul său. Când însă vântul s'a întors, și Essex ajunge înaintea calăului, cine e unealta acuzării? — Baco. Iar, după ce capul generosului conte cade sub secure, cine primește sarcina să îngrească în publicitate memoria victimei? — Tot Baco, inteligentul Baco, scriitorul atâtor opere filosofice, care nu l'au împiedecat apoi să ia mită ca judecător, să dea la iveală o rară nevrednicie morală și să fie în cele din urmă osândit la pușcărie...

Fără îndoială, primatul inteligenței în judecarea oamenilor a fost una dintre cele mai absurde erezii.

Într'o vreme ca a noastră, când inducția și experimentarea sunt atât de răspândite, meritul lui Baco e mai vădit decât ori și când. Metoda preconizată de el a ajuns un bun obșteșc și se învâlmă din ce în ce în anonim, ca și teoremele de geometrie sau formulele de calcul matematic. Dar mișelia egoismului său zugrăvit cu atâtea artă de Macaulay, va fi în vece pomenită și va însufla oamenilor un veșnic desgust. Alături de lauda pentru *Novum organum*, paginile criticului vor trăi ca o perpetuă înfierare a monstruoșității morale. Ele vor spune tinerilor care se apropie de filosofie și în genere de cultura intelectuală: luați seama! Inteligența, ori cât ar fi de strălucită, nu e de ajuns pentru a fi cineva om. Dacă ai o cauză de apărut în fața justiției, nu te duce la unul ca cel ce a scris despre idola. Căci ce poate fi dreptatea sau onoarea ta în fața unui filosof primitiv de mită? Un fân, pe care un astfel de om deștept îl risipește cu o învârtire de mână. Dacă te gândești cu durere de inimă la neamul și la satul din care faci parte, nu acorda încrederea ta inteligentului care e numai inteligent, chiar dacă ar fi scris o sută de *Novum organum*. Admiră, dacă vrei, remburile polihrome de pe pielea unui boa constrictor, dar numai dela depărtare. De nu crezi, întreabă pe Hagenbeck și-ți va mărturisi și el că, dintre toate făpturile, singura cu care bunul pedagog al sălbătăciunilor nu s'a împrietenit e șarpele, — cu toate că biblia îl dă ca pildă de înțelepciune. Incolăcirea egoistă a tărătoarelor și venimul lor subtil așezat aproape de creier, arată lămurit că în ele natura nu nimerise încă drumul către perfecțiune; l'a găsit abia în făpturile de mai târziu, cari în latura conștiinței devin centre de oglindire dezinteresată a universului, iar în latura simțirii devin focar de unde radiază iubirea până la margina aceluiaș univers, — până la luceferii ce scîlpesc tainic în depărtările cerului, și chiar dincolo de ei.

Așa ne învață marea experiență practică a lui Hagenbeck.

Prin urmare, întorcându-ne dela Baco și dela boa la om, criteriul după care tinerii vor putea ghici personalitățile de calitate în adevăr superioară e potrivirea între adevărul teoretic și manifestările sale în viața practică.

(Va urma).

Din Bucovina.

Școalele particulare românești.

Semnele cele mai distinctive în manifestarea aspirațiilor naționale ale unui popor și dovada principală a existenței unor astfel de aspirații sunt pretenziunile lui pe terenul școlar. Școala este ca un steag, înălțat în vederea tuturor pentru a deosebi o tabără de alta. Pentru aceea dușmanii noștri naționali totdeauna au căutat să sporească cât de mult școlile lor, nimicind pe ale noastre, pentru a înșela lumea asupra numărului nostru și a câștiga o armă mai mult pentru nimicirea noastră etnică prin rutenizare: tocmai așa precum pe câmpul de război dușmanii năvălesc mai ales asupra steagului știind că, căzând steagul, oastea se risipește. Și, cu ajutorul organelor administrative, priincioase Rutenilor, ei au și reușit a schimba o mulțime de școale românești în școale mixte și pe urmă în școale curat rutene.

Când au băgat Românii seama ce pericol amenință existența lor etnică, ei au început a remonstra contra unor încercări ca aceste ale drepturilor lor, însă nu au fost ascultați, iar conducătorii lor aleși, deputații, erau sau prea îndolenți, sau prea slabi, sau fricoși, și astfel bietii oameni erau lăsați pradă abuzurilor satrapilor administrativi și mai ales unui inspector a la Tumlirz. Prosa noastră înregistra în toate tonurile lamentării, rareori cu o energie mai agresivă, aceste stări triste pentru cari nu se afla vrednicie în corpul nostru național, ca să le înălțare. Persoanele stăpânirii lăsașu cererile Românilor pe terenul școlar nerozolvite cu zeci de ani, până ce abia greva din Mihalea li-a arătat ce joc periculos își permit cu un popor care nu lipsește dela datoriile sale către stat, care este însă scurtat în drepturile sale.

Dar ce să vezi! Școalele rutene, cari prin abuz au înlocuit în atâtea sate pe cele românești, își făcuse efectul: prin influența lor, sporită prin activitatea agitatorică a învățătorilor ucraini, se dăduse un avans puternic rutenizării prin elementele slave ce resar ori și unde ca sămânța de spin adusă de vânt, și astfel stăpânirea, dacă se îndupleca să trimită vr'o comisie spre cercetare la fața locului, putea să obiecteze, că lipsește numărul copiilor români cerut de lege pentru a deschide o școală publică românească. Deci s'a arătat că, Românii, dacă ar aștepta dela stăpânire repararea prin școli publice a daunelor naționale ce le-au îndurat până acuma, nu ar ajunge nici când nianca. Mai rămâne un singur mijloc de scăpare, un mijloc la care sunt mărginite naționalitățile unui stat poliglot lipsit de o organizare politică modernă, cum e Turcia, sau ale unui stat înzestrat cu legi moderne, dar unde domnește o barbarie sugrumătoare de ori ce libertate națională, cum e Mongolia europeană din șesul Panoniei: acest mijloc e școala particulară. Un noroc că legea școlară prevede astfel de școli, și așa în multe comune, Românii bucovineni au putut recurge la acest mod de scăpare.

Și așa, avem școale românești particulare în sate cari se credeau multă vreme pierdute, mai ales în părțile răzășești. Ele au trecut peste greutățile începuturilor, împlinindu-și un an de existență și dând rezultate îmbucurătoare: elevii lor au dat examene la școale publice din orașe sau sate apropiate. Anul acesta, numărul copiilor înscriși la aceste școale a sporit, prin surescență, iar școalele publice ucraine rămân deșerte. Aceste progrese ne bucură, dar ele și pretind o sporire a jertfelor noastre materiale.

Aceste jertfe le-a suportat în anul trecut aproape în întregime „Societatea pentru cultura și literatura română”, însă reușită deplină pe acest teren de muncă o poate asigura numai națiunea română, răspunzând la apela! Societății prin care i se cere sprijinul material, căci fondurile Societății nu pot ajunge pentru a duce la bun sfârșit o întreprindere ce costă sute de mii de coroane.

Acum să vedem cum se prezintă nădejdea în sprijinul națiunii! În „Viața nouă”, neobositul luptător pe terenul cultural d. consilier consistorial Dionisie Beian, publică pe lângă un preliminar al cheltuielilor necesare pe 5 ani pentru susținerea școalelor particulare, și lista acelor persoane cari au trimis până acuma declarații

de contribuire. Din această listă vedem că Societatea a primit ceva peste o sută de declarații cu o contribuție de 20 de mii (a șasesprezecea parte din suma necesară). Dacă considerăm că acești contribuțivi sunt abia a douăzecea parte din numărul celor ce s'au luat în vedere (peste 2100), am putea să ne așteptăm la succese frumoase. Inșă nu putem fi prea optimiști dacă vedem că după două luni dela expediarea apelurilor, abia ceva peste o sută de binefăcători s'au anunțat. Să presupunem deocamdată că timpul călătoriilor, al concediilor și vacanțelor este de vină că încă prea puține declarații au fost semnate. Așteptăm totodată mult dela efectul ce va trebui să facă asupra spiritului de jertfă sau măcar ambiției multora publicarea listei contribuțiilor.

Rutenii pentru a-și crea un strat de intelectuali recurg la toate mijloacele și fac propagandă indeosebi între razeși pentru școalele lor. Ei nu se mărginesc însă numai la o reclană cu vorbe, ci pun în perspectivă diferite avantaje și sprijiniri ce'ora pe care caută să-i atragă la ei, ba se întâmplă une ori că ei apucă chiar din drum copii de ai noștri și-i bagă la internatul lor, pentru a-i face ucraini. Așa încep nu odată copii de razeși pe mâinile lor și căpătând creșterea în spiritul ucrain nu vreau nici să mai știe de trecutul lor dacă și-au isprăvit școlile. Nu numai atâta, dar așa niște copii nu mai ascultă nici de părinții lor și nu le dau nici chiar cinstea cuvenită aceluși tată și acelei mame cari au adus jertfă grea pentru a-l face domn pe feciorușul lor. Părinții poate nu odată au dus foame cu toată familia acasă, dar feciorului i-au dus tata sau mama în spate ce-i trebuie să nu ducă lipsă în oras.

În așa chip ne combat Ucrainii de acolo chiar cu oamenii noștri din cari fac dușmani aprigi ai Românilor și Ianiciari ai Ucrainismului. Acum câțiva ani umbla Klym, un profesor dela gimnaziul al II-lea din Cernăuți, adevărat gimnaziul rucean, dela casă în casă unde știa că stau copii de Români la gardă și făcea propagandă pentru școalele așa zise ucraine. Și din lipsă de control în privința aceasta din partea Românilor, cari nu-și bat capul cu nimicuri de așa fel, au avut Rutenii adese succes cu propaganda lor.

Acum toamna se împlinește anul când s'a constatat, că dna Halip, soția unui consilier consistorial care și dânsul s'a atașat ucrainilor și și-a vândut neamul său pentru postul de consilier în consistor, înlesnește bărbatului său misiunea ce a căpătat-o acesta deodată cu postul și face propagandă ucraină ziua mare pe drum în fața lumii întregi. Dna Halip își alege ca teren de activitate națională strada Cherescul, chiar la poarta „Asilului” pentru copiii noștri. Și venea regulat în fiecare zi săptămâni de-a rândul dna Halip și se posta la poarta asilului pe timpul când ieșeau copiii din institut până ce nu reuși a scoate doi copii din „Asilul” românesc ca să-i bage în „Oltrenea” ucraină. Și ce făgăduinți mincinoase a făcut dna Halip ca să scoată copiii dintr'un institut românesc? A zis că copiii vor fi creșuți gratuit până la 24 de ani și de acolo vor căpăta oareșcare zestre etc.

Ne mărginim la aceste două exemple, dar să nu se creadă că sunt unice. Am putea să mai numim și alți agitatori ucraini de feiul celor amintiți.

Pe când înșă până acum agitatorii aceștia căutau să captiveze copii dela țară, acum, în timpul din urmă, s'au aruncat sumedenie de agitatori nerăini în special catihetii din oras dela școale populare și dela cele mijlocii asupra suburbiilor noastre. Ca niște cioare ce caută pradă, umblă popii ucraini agitând prin suburbiu la populația românească din mahalalele Cernăuțului căutând lipași pentru crezul ucrain. Încă pe timpul recenzământului fură denunțați catihetii ucraini că umblă cu agitații de ucrainism pe la suburbieni, dar atunci erau și ai noștri pe pază

și osteneala acestor agitatori nu făcea mare ispravă. Acum ai noștri dorm pe laurii izbânzei că au câștigat vr'o patru mii de locuitori în Cernăuți și suburbiu în deceniul din urmă, pe când contrarii lor, ucrainii, lucrează sistematic mai departe și scormonesc terenul românesc în toate părțile, nestîngerii de nimenea.

Pe cât de frumos avânt a luat chestia noastră națională la țară, pe atât de mare e primejdia în Cernăuți și suburbiu unde e mai lesne de dezvoltat o activitate națională rodnică, fiind concentrați atâția intelectuali în mijlocul orașului care s'ar putea înbăma la munca națională. Trebuie Românii să se deprindă a ocoli măcar Dumineca și sârbătoarea cafenelele orașului și să jertfească cele două-trei ceasuri pe săptămână pentru luminarea suburbiilor și pentru desteptarea straturilor de jos a poporului.

(„Gazeta Mazililor și Ruzeșilor”).

Iarăș potop.

Abia încetaseră strigătele și vaierele desperate și abia se uscaseră lacrimile în urma potopului de astăvara și, iată, un nou potop amenințat aproape întreaga țară, o nouă răsunare a lui Dumnezeu vine asupra noastră. Ținuturi întregi românești devastate odata de potop, azi sunt acoperite de apă iar sârmanii locuitori cu inima strânsă de durere privesc cum valurile mănăieșe le mistue puțină hrană adunată cu crunte sudori pentru iarnă. Dureri sfâșietoare, lacrimi și suspinuri anume se aud în toate părțile, pe unde a ajuns mânia lui Dumnezeu. Sute de familii rămase fără adăpost, lipsite de haine și rupte de foame, petrec sub cerul liber.

Apelăm la inimile bune românești și le rugăm să grăbească a trimite obolul lor ca astfel să alinăm durerea fraților noștri rămași pe drumuri.

Iată rapoartele ce le-am primit astăzi:

Shigetul-Marmatiei: De câteva săptămâni în întreg Maramurașul plouă încontinuu. Toate râulețele și râurile au crescut înspăimântător. Ținuturi întregi se află sub apă. Potopul a nimicuit întreg rodul câmpului și poamele. Târătețul și-a săpat altă alvie. Ținutul acesta acum a zecea oară este inundat. Cea mai mare mizerie bârtaie mai cu seamă în cercul Vișului. În Moisin foarte multe case s'au prăbușit. Râurile Iza și Tisa cresc înspăimântător, iar ploaia cade încontinuu. Pagubele sunt enorme.

Hateg: Aici au fost mari ruperi de nori. Râurile cresc repede. O parte a orașului Hateg și întreg câmpul se află sub apă. Pagubele sunt foarte mari.

Macau: Macaul este foarte amenințat. În hotarul Macaului Murașul a ieșit din alvie și curge în așanmitul Murașul-mort. Soldații construiesc dâlme de apărare, ca să scape bucatele de câmp și viile.

Sepși-S.-Georgiu: Întreg ținutul se află sub apă. Comunicația se face cu luntre. Pagubele sunt mari.

Deva: Ploile nu mai sunt atât de dese și astfel se așteaptă o scădere a apei.

Lugoj: Din cauza ploilor mari Timișul e în continuă creștere. Populația e foarte înspăimântată.

Caransebes: Ohaba-Bistra se află sub apă. Potopul amenință întreg ținutul Caransebesului.

Cronică externă.

O înțelegere anglo-franceză contra Germaniei. Amiralul Germinet, fost comandant al celei de-a treia escadre franceze, a declarat unui colaborator al iarului „Echo de Paris” că nu este adevărata aserțiunea, după care această concentrare ar servi scopurilor Angliei. Franța trebuie să-și asigure comunicația cu Algeria în toate împrejurările. Apărându-și propriile sale interese, Franța va fi în stare să apere și interesele Angliei în cazul unui război cu Germania sau între puterile Triplului Acord și Tripla Alianță.

Situația în Marea Nordului va fi identică, căci Anglia, apărându-și coastele și asigurând comunicația în Canal, va apăra și porturile din vestul și sudul Franței.

În cazul unui război, Anglia și Franța, cari consideră Canalul Mânecii cu drept cuvânt ca apă engleză și franceză, vor opri imediat comunicația prin canal. Este și aceasta o măsură elementară de apărare pe care poate s'o aplice orice beligerant.

La întrebarea redactorului dacă cele șase cuirasate din escadra a treia vor fi suficiente pentru întărirea flotei Mediterane, amiralul Germinet a răspuns că Franța va trebui să accelereze construcțiile navale, spre a putea ține piept flotelor austro-ungare și italiene.

Cercuirile guvernamentale franceze n'au fost pe deplin satisfăcute de declarațiile amiralului Germinet. Persoanele competente sunt de părere că nu e oportun de a pune pe tapet chestiunea închiderii canalului Mânecii și că fostul comandant vorbește despre alianța anglo-franceză ca despre un fapt împlinit, pe când politicienii francezi au evitat până acum de a se ocupa cu această chestiune.

Desmembrarea Belgiei. Mișcarea separatistă începută de valoni, care tinde la împărțirea Belgiei în două state autonome, însă despărțite una de alta atât din punct de vedere politic cât și național, continuă a fi la ordinea zilei, dând loc la discuțiuni pasionate în presa și publicul belgian.

Într'un manifest publicat în forma unei scrisori la adresa regelui Albert, partidul valonilor separatiști expune motivele, cari ar pleda pentru împărțirea Belgiei în două state autonome sub o singură dinastie. Ne aflăm deci în fața unei faze a conflictului național, care s'a iscat cu câtevedeceni în urmă între cele două popoare ale Belgiei, adevărat între valoni și flamanzi.

Valonii se plâng că ideile lor politice, cari tind spre liberalism și progres, nu se vor putea realiza nici odată, deoarece flamanzii, stând sub influența clerului fanatic, se opune din răsuneri oricărui progres. Afară de aceasta valonii îi acuză pe flamanzi că vor să acapareze toate serviciile statului pe baza legii că toți funcționarii publici trebuie să cunoască ambele limbi ale țării. Flamanzii cunosc ambele limbi, pe când valonii nu vorbesc decât limba franceză, fiind din principiu refractari limbii flamande, care le creiază mari dificultăți.

Plângerile valonilor sunt în mare parte îndreptățite, mișcarea separatistă se întinde tot mai mult în provinciile calone și dacă guvernul și flamanzii nu vor lua din vreme măsuri preventive, împărțirea și desmembrarea Belgiei nu se va mai putea evita.

Din 7.500.000 locuitori ai Belgiei 3 milioane sunt valoni. Avantajul lor față de flamanzi rezidă în faptul că ținuturile locuite de valoni formează un complex unitar, situat în apropierea Franței, care sprijină aspirațiile lor naționale.

Cugetat-ai vre-odată cât de ieftin se poate cumpăra dela mine?

Ciorapi pentru femei 32 fl., ciorapi pentru bărbați 36 fl. Ploiere pentru femei și bărbați 2 cor. Cămeși albe pentru femei cor. 1'50. Cămeși albe pentru bărbați cor. 2'50. Haine pentru băieți și fetițe, talii și juupoane pentru femei. — Pânze fine de lumbac, 1 val 23 m., cor. 12—17'50. — Mărunțișuri. Decorari. Ghete: 1 pereche ghete de casă 60 fl., 2'50, 3'60.

Guvernul și partidele flamande se opun cu toată energia mișcării separatiste valone, care amenință unitatea statului belgian, totuși nu începe încă să se miște separatistă se va juinde pe măsură ce guvernul belgian va persista în politica sa ultramontană.

Dacă se confirmă că guvernul de Broqueville proiectează accentuarea politicii clericale de partid elaborând o nouă lege școlară reacționară, aceasta ar însemna apă la moara valonilor și mișcarea separatistă va lua așa proporții încât concesiile ce guvernul va trebui să le facă la urma urmei nu vor putea înlătura pericolul desmembrării statului belgian.

*

Programul viitoarei conferințe pentru pace de la Haga. În programul conferinței pentru pace, care va avea loc la Haga, în curând, se află următoarele puncte:

1. Austro-Ungaria să se numească „Imperiul austro-ungar-sloven” cu o autonomie egală pentru toate provinciile germane, slave, ungare și române și cu participarea lor directă la conducerea statului.

2. O autonomie mai largă pentru Polonia din Germania ea și pentru Alsacia-Lorena și participarea lor la guvernarea confederației germane.

3. Ca până în 25 de ani, Rusia să se transforme într-o confederație ca aceea a imperiului german, cu provincii autonome compuse numai din naționalități europene.

Punctele acestea din programul conferinței pentru pace rezumă de sigur și cererile diferitelor națiuni căzute sub sceptrul altor Puteri.

Către comercianții români!

Raportul comisiei de organizare al comercianților români.

În anul trecut, în preajma adunării generale a Asociației la Blaj, a început a se scrie despre lipsa unei organizări a comercianților români, despre căutarea de mijloace și alte înlesniri la procurarea de mărfuri din partea comercianților noștri, despre greutățile cu cari au să lupte Români ce se îndelctnicesc cu comerțul etc. etc.

Urmarea acestor discuții a fost, că deodată cu ținerea adunării Asociației s'a convocat la Blaj și o consfătuire a comercianților români, care a și avut loc. E drept, că comercianții n'au luat parte așa mulți, — după cum ar fi trebuit, — în schimb însă au fost reprezentate aproape toate centrele mai de seamă.

Ori cum s'ar privi lucrul, atâta s'a putut constata de data aceasta, că o organizare a comercianților români e de lipsă. Asta au recunoscut-o toți cei de față. Iar discuție mai lungă s'a încins mai mult asupra felului de organizare și țânta ce să-și lăe în prima linie noua mișcare. În fine s'a ales o comisie, care să studieze chestia mai deaproape, iar la timpul său să vină cu propuneri concrete și să lăe măsurile de lipsă. (Cine se interesează mai de aproape, poate afla unele amănunte în rapoartele ziarului noastre din incidentul serbărilor dela Blaj).

Despărțindu-se de la această consfătuire, studierea chestiei a fost încredințată în prima linie Sibienților, cari au fost la Blaj. Aceștia au convenit laolaltă în Sibiu de mai multe ori, iar în luna lui Noemvrie 1911 au conchemat pe o seamă de comercianți, de prin diferite centre românești, la o ședință, în care să se dezbătă afacerea mai deaproape.

Rezultatul a fost, că de data aceasta au putut saluta în mijlocul nostru niște comercianți chiar din depărtări mari, iar un număr frumos au răspuns în scris, că aderează la toate cele ce se vor hotări și că sunt însuflețiți pentru mișcarea pornită, însă din cauza afacerilor sau a timpului scurt nu pot lua parte în persoană. Astfel de aderente au sosit peste 50.

Sedința susnumită a avut loc în 26 Noemvrie n. 1911, când s'a luat în dezbateră chestia cu organizarea și înființarea unei Insoiri Centrale, prin care comercianții români să se aprovizioneze cu mărfurile de lipsă. Cu aceasta ocazie s'a raportat din partea unui membru al comisiei unele lucruri de mare importanță pentru mișcarea începută. S'a pus adică multă muncă și străduință pentru a se afla câți comercianți români avem noi peste tot, prin ce timpuri avem mai mulți, ce învârtiri fac, cu ce mărfuri se ocupă mai mult? etc.

Rezultatul obținut până la 26 Noemvrie a fost, că s'au putut aduna date concrete dela 969 comercianți români, cari locuiesc în 3514 comune din 26 comitate. Acești comercianți se ocupă cu desfacerea mărfurilor de băcănie și spezerie, manufactură, ferărie, cârnătarie etc. Cei 969 comercianți învârtesc și desfac într'un an mărfuri în valoare de aproape 23 milioane coroane.

Că adunarea datelor, de natura celor de sus, nu e un lucru așa ușor, credem că admite ori și sine. Iar că o orientare în direcția aceasta e absolut necesară, pentru a pune bază organizației comercianților români, credem că încă o va recunoaște ori ce om cu judecată cumpănită, care își dă seama că aici e vorba de a pune bază unei organizații, ce va avea să arate la timp fapte, iar nu să facă tot vorbărie.

Și fiindcă datele de sus nu aveau pretenția de a fi într'u toate complete și exacte, s'a hotărât în ședința din Noemvrie anul trecut, ca să se continue în direcția aceasta cu adunarea materialului cât mai complet și exact.

Tot în această ședință, mulți dintre membrii prezenți ai comisiei înclinau pentru convocarea unui congres în timpul cel mai scurt. Cu toate acestea, având însă în vedere pierderea de timp și speșele împreunate cu astfel de adunări, am ajuns de acord ca cu toții să adune ori ce fel de date și informații și să mediteze bine asupra chestiei, ca apoi atunci, când se va ținea o adunare mai mare, — câteva luni mai curînd sau mai târziu nu poate juca mare rol — să se și poată pune baze sigure și trainice noiei organizații, pe care nimeni să nu o mai poată dărîma.

În acest răstimp s'au adunat încă date nouă, iar unele dintre cele vechi s'au mai completat. De prezent ș'im de existența a 1160 de comercianți români, asupra cărora putem servi cu diferite amănunte concrete.

Acesta e pe scurt istoricul mișcării comercianților de astă vară încoace. Acum, bazându-ne pe materialul mai sus numit, comisia aleasă merge un pas mai departe, căutând a preciza unele momente de importanță, a da unele deslușiri necesare și să formuleze unele propuneri concrete, iar alte idei a le supune discuției tuturor comercianților și oamenilor noștri de bine.

(Siârșitul va urma).

Hainele lucrate în atelierul propriu se capătă la

LENGVEL ISTVÁN

PRĂVĂLIE DE PĂLĂRII ȘI SPECIALI-
TĂȚI DE MODĂ PENTRU BĂRBAȚI

Oradea-mare — NAGYVÁRAD

Piața Beiner nr. 1. Telefon: 12—48.

(Le 149—50)

Aviz abonaților noștri.

Comitetul național a înființat „Românul” cu toate mari jertfe materiale în nădejdea, că oferind publicului românesc un ziar naționalist cinstit, bogat, bine redactat și lipsit de ori ce veleități particulare, ziarul se va susține în urmă prin însuș publicul nostru cetitor, din resursele sale proprii. Nădejdea comitetului național în parte s'a împlinit. „Românul” a ajuns în scurtă vreme cel mai mare, cel mai răspândit, cel mai prețuit ziar românesc pe întreg teritoriul locuit de Români. Numărul abonaților acestui ziar întrece acum citra de 5000, un record nemaipomenit până aci în istoria ziaristicii române dela noi. Acest succes, aproape stupefiant, se datorește, bine înțeles, încordărilor noastre de a da cetitorilor un ziar care se află la înălțimea chemării sale și răspunde necesităților culturale ale publicului cetitor român. Intre astfel de împrejurări nutrim nădejdea, că „Românul” va putea să renunțe la jertfele mari și grele ale comitetului național și va fi în stare să trăiască din puterile sale proprii, progresând mereu și devenind cetate tare, care nu poate fi zguduită ori ruinată nici chiar prin incetarea ori căru ajutor înafară de izvoarele sale materiale proprii. Chiar și această nădejde a noastră ar fi împlinită, dacă nu am fi dat de o grozavă piedecă neprevăzută și foarte supărătoare: indolența fără margini a abonaților. Români abonează ziarul, dar nu plătesc abonamentul. Toți binevoitorii cauzei românești vor fi atinși de mare mâhnire sufletească, aflând că restanțele abonamentelor la „Românul” pe anul 1912 ating suma de peste 40.000 de cor. Și administrația trebuie să plătească cu bani gata și la timp fix pe toți redactorii, pe toți colaboratorii, pe toți lucrătorii tehnici, trebuie să anticipeze mărcile, să plătească hârtia și toate celelalte materialii. Administrația este deci silită să contracte împrumuturi cambiale cu camete mari. Se face apoi provocarea restanțierilor să plătească restanțele. Provocările acestea îmbogățesc erarul statului și consumă iarăș o însemnată parte din banii ziarului. Răul obicei de a nu plăți abonamentul la timp și anticipativ, cum se face la toate ziarele bine ordonate, pricinuieste pe fiecare an întreprinderii noastre zeci de mii de coroane pagubă. Urmează apoi cheltuiala noastră de muncă cu multele provocări, evidențierea restanțierilor, supărarea abonaților în urma provocărilor pentru plată, darea în judecată a celor ce refuză plata abonamentului, ceea ce reclamă spese considerabile.

Împrejurările acestea ne-au determinat la introducerea unei reguli, ce există la toate ziarele de frunte, cari se susțin din abonamente. Avizăm deci pe onorații noștri abonați, că începând cu 1 Octomvrie a. c. „Românul” nu se mai expediază, decât numai acelor, cari și-au achitat abonamentul în mod anticipativ. Dela acest dat înainte se introduce fără absolut nici o excepție următoarea regulă: abonaților cu luna după expirarea abonamentului plătit, li se mai trimite două numere din ziar, celor cari au plătit abonamentul un pătrar de an li se trimite încă 5 numere, iar abonaților, cari au solvit abonamentul pe un an întreg sau pe jumătate de an, li se vor trimite încă 10 numere. Dacă în acest restimp nu se va primi costul pentru continuarea abonamentului, expediarea ziarului se sistează. Ne-am convins că e mai rentabil pentru ziar, dacă vom avea 2 mii de abonați cari plătesc abonamentul anticipativ, decât 5 mii de restanțieri.

Dr. Balázs Emil

Institut pentru consultațiuni medicale,

Îmișoara-centru, Palatul Dauerbach

Operează și vindecă boli de piele și sexuale cu razele Röntgen. Operarea polipilor și a alor formațiuni cu aceleași raze. Electroliză. Metode electrice de vindecare. Massage electrice. Vindecarea boilor de beșică prin electricitate. (Ba 46—60)

Consultațiuni pentru operare și boii de piele dela 8—9 ore a. m. și dela 2—5 p. m

Celor din provincie cărora es recere îngrijire mai îndelungată, le stă la dispoziție camere confortate anume

Rugăm deci pe toți restanțierii să binevoiască a-și achita abonamentul restant nesmintit până la 1 Octombrie n. a. c., căci în cazul contrar vom fi siliți să predăm pretenșiunile noastre pentru încasare pe cale procesuală.

Directiunea ziarului „Românul”.

Criza din Turcia.

Arad, 16 Septembrie.

Repetitele declarații ale presei otomane și ale bărbatilor de stat ai imperiului otoman despre necesitatea reformelor pare a fi făcut o impresie mai favorabilă asupra bulgarilor, cari cred că scarta conaționalilor lor din Macedonia poate fi ameliorată numai cu armele. Cu cât mai hotărâtă se va arăta voiața Porții, de a câștiga toate naționalitățile pentru ideea imperiului otoman, cu atât mai ușor îi va fi cabinetului Geșov a liniști spiritele agitate din Bulgaria. Intențiunile pasnice ale guvernului bulgar la tot cazul va avea o influență favorabilă asupra atitudinii celorlalte guverne ale statelor balcanice față de Turcia. Situația în Balcani însă trebuie considerată încă tot critică.

Atitudinea Bulgariei.

Paris. — „Temps” află din Sofia că guvernul bulgar a renunțat la planul de a remite un memoriu marilor puteri.

Guvernul bulgar a renunțat la politica războinică de până acum, în urma intervenției guvernelor din Londra și Petersburg.

Sofia. — Toate știrile vorbind de demersuri făcute de guvernul bulgar pe lângă marile puteri cu privire la autonomia Macedoniei și în special știrile zicând că Bulgaria ar fi amenințată să ia armele, sunt desmintite în loc competente. Tot așa sunt false știrile despre admonestări adresate guvernului bulgar de către marile puteri. Atitudinea pe deplin corectă a guvernului bulgar n'a dat prilej le vre-un asemenea demers al puterilor.

Sofia. — Agenția telegrafică bulgară spune că știrile răspândite de presa străină cu privire la o pretinsă notă a guvernului bulgar remisă puterilor pentru a reclama aplicațiunea art. 23 al tratatului de Berlin ca singurul mijloc de a înlătura complicațiile posibile ale crizei actuale, sunt cu totul neîntemeiate.

Persecutarea junilor-turci.

Constantinopol. — „Tanin” în numărul de azi se ocupă cu procesul șefilor partidului tânăr turc Djavid bey, Hussein Djavid și Talaat bey, cari au fost condamnați și arestați. Autorul articolului spune că tribunalul marțial s'a retras pentru deliberare, când pe neașteptate s'a anunțat sosirea unui adiutant al ministrului de război. Acesta a schimbat câteva cuvinte cu președintele tribunalului marțial. După aceasta tribunalul marțial s'a retras din nou și a condamnat imediat pe cei 3 șefi ai partidului tânăr turc.

Presa tinerilor turci întrebă dacă cei 3 acuzați au fost condamnați în urma hotărârii Curții marțiale, sau în urma ordinului ministrului de război, iar motivarea sentinței de ce n'a fost citită celor condamnați. Cei trei condamnați au fost transportați imediat într-o închisoare murdară din Stambul, în care se închid de obicei hoții și spărgătorii.

După „Tanin” chiar personalul de serviciu al închisorii s'a scandalizat că cei 3 condamnați au fost transportați într-o asemenea închisoare murdară. În urmă cei 3 condamnați au fost duși într-o altă închisoare.

În urma acestui articol al ziarului „Tanin” ministrul a cprit apariția ziarului.

Grecia nu vrea război.

Viena. — „Neues Wiener Tagblatt” publică un interview acordat de însărcinatul de afaceri al Greciei la Viena, D. Haydarskys. D-sa a declarat că e falsă știrea dată de „Corriere d'Italia” cumcă Grecia ar mobiliza și consiliul de

miniștri ar fi declarat că izbucnirea războiului este iminentă. D. Haydarskys a asigurat că toate știrile de război se bazează, cu privire la Grecia, pe supozițiuni false. Guvernul grecese nu vrea de fel să turbure pacea în Balcani. Cea mai bună dovadă că situația nu este atât de critică cum se sustine de unii, e faptul că regele Greciei se află actualmente la Copenhaga unde face o vizită familiei regale.

Cu privire la Creta, însărcinatul de afaceri a declarat că domnește liniște deplină atât în acea insulă ca și în celelalte insule egee.

Situația în Albania.

Viena. — Un valoros membru al actualului cabinet otoman a făcut raportorul din Constantinopol dela „Politische Korrespondenz” următoarele declarații despre situația din Albania:

E regretabil că unele ziare ale partidului „Union și Progres” contribuie din dușmănie față de actualul guvern, la răspândirea celor mai false știri despre situația din Albania înfățișând stările de acțiune pe cele mai anarhice. Volnicile ce domnesc încă în Albania sunt acele bandelor, ceea ce nu e ceva extraordinar acolo. Una dintre cele mai fantastice știri e și aceea, că Isa Boletinaș și-ar fi format un adevărat stat în Mitrovița. Tot o legendă e și știrca, că Albanzii intenționează a desfășura din nou steagul revoluției, dacă guvernul după terminarea festivităților Beiram, n'ar fi gata cu executarea reformelor promise.

Pentru realizarea așezămintelor publice se cere mai mult timp decât ca în câteva zile să poată fi gata și pentru aceasta au destulă pricere înmintații Albanezilor. Ministrul a declarat la sfârșit că guvernul nu are un interes de a revoca înoirea fermentației periculoase între Albanzi.

INFORMAȚIUNI

Arad, 16 Septembrie 1912.

Sovinism în penitenciarul militar din Arad?

Din sursă bine informată ni se raportează, că comandantul penitenciarului militar din Arad, d. vicecolonel Hegediș Ede face deosebire în tratamentul său față de prizonieri după naționalitatea acestora: pe unguri îi favorizează, pe români îi nedreptățește. Se zice că pe un prizonier român cu numele Nicolae l-ar fi legat de stâlp 5 zile de rând, pe altul cu numele Ursan l-ar fi închis în celulă solitară două luni de zile, ceea ce nu admite nici regulamentul penitenciarului. Prizonierilor unguri însă d. vicecolonel le face, cum ni se spune, totfelul de ușurări: le permite fumatul, îi lasă să joace cărți; când au zi de post, le duce mâncare. Ni se spune apoi, că în 7 Sept. prizonierii s'au prezentat la d. vicecolonel cu rugarea să le permită fumatul, domnul comandant însă li-ar fi răspuns, că dânsul ar face bucuros lucrul acesta, dar se teme de profosul Ruck care-l va denunța la comandantul de corp. Care va să zică d. vicecolonel ar fi atârnat pe prizonieri împotriva profosului Ruck, care astfel a ajuns să fie primejduit chiar cu viața.

Publicăm informațiunea aceasta cu toată rezerva și am fi foarte satisfăcuți, dacă o cercetare imparțială ar dovedi netemeinicia ei.

Procesiunea eucharistică. Pe o vreme răcoroasă, cu stropi mărunți și deși de ploaie rece, s'au început ieri serbările eucharistice. Străzile sunt cu toate acestea negre de lume, credincioși veniți din toate părțile lumii. Peste o sută de mii de străini, veniți anume pentru serbări, găzduiesc azi metropola monarhiei. Din Ungaria sunt prezenți până în 15.000 de credincioși.

La orele 11 înainte de amiază pleacă din Burg M. Sa monarhul însoțit de moștenitorul Francisc Ferdinand spre biserică sfântului Ștefan. Trăsura împărătești îi urmează alte cinci trăsuri, în fiecare ocupă loc câte doi prinți de

coroană. Vin apoi trăsurile bogat împodobite, a trimisului papal Van Rossum și a primatului Nagl. Sute de trăsuri elegante urmează apoi și zecile de mii de credincioși, cărora nu le dă mâna de trăsuri, pe jos, incheie impozantul cortegi. Grupuri, grupuri de reprezentanți ai diferitelor naționalități din imperiu îmbrăcați în hainele lor naționale împesăritează neagra procesiune. Ajuns la biserică sf. Ștefan, cortegiul o încunjură de mai multe ori și apoi trecând prin Ringstrasse se întoarce la locul de unde a plecat.

Pentru tânărul student Traian Iancu. Domnul colonel ces. și reg. Silviu de Herbay și doamna nasc. Valeria Pop ni-a trimis suma de 25 cor. ca premiu de încurajare pentru tânărul student Traian Iancu, care în săptămânile trecute a rămas învingător la întrecerea cu notul în Arad.

Deoarece nu cunoaștem adresa nimitului tânăr, îl rugăm pe dânsul, ori pe vre-un cunoscut al lui, care va cети aceste știri, ca să ne comunice adresa dânsului. Pe lângă legitimare în regulă, nimitului tânăr i se va preda marimonosul dar al domnului colonel.

Marele meeting al Sârbilor. Ieri înainte de amiază s'a întrunit în Neoplanta marea adunare a Sârbilor din Ungaria, reprezentate fiind toate partidele sârbești. Scopul adunării l-am făcut cunoscut într'unul din numerele trecute. Peste 5000 de Sârbi, din Bacica, Bănat și Croația, au participat la adunare, pentru ca să ia poziție în contra ordinațiunei guvernului, ordinațiunea ce prefăce autonomia bisericească a Sârbilor într'o adevărată caricatură. Remarcăm în primul rând vorbirile pline de avânt rostite de naționaliștii Polit și protopopul lașici Ambii constată cu multă amărăciune că niciodată poporul sârbesc n'ar fi crezut să se poată săvârși o asemenea ilegalitate. Niciodată nu și-ar fi putut închipui că autonomia bisericească a unui popor să poată fi răpită în mod absolutistic de un guvern, care a fost sprijinit în măsură însemnată chiar de Sârbi. Vorbesc încă advocații Malesevits și Miladinovici, apoi ziaristul Budisavljevici și Pilits, protestând cu toții împotriva sălbaticelor atacuri venite din partea guvernului și îndemnând poporul la luptă și unire.

Adunarea a primit apoi o moțiune, prin care se hotărăște a se trimite câte un memorandum dieteilor din Budapesta și din Agram, cerând restabilirea constituției în biserică. În sfârșit adunarea provoacă comunitățile bisericești să nu se supună autorităților ilegale, instituite de guvern. După adunare poporul a făcut o manifestație de simpatie în fata locuinței lui Iasa Tomici.

O nouă sfințire de biserică. Ni se scrie: În ziua de 8/21 Septembrie curent, ziua Sfintei Mării, se va sfinți biserică ortodoxă română din Alibunar prin P. S. Episcop Dr. E. Miron Cristea. — Programul festivităților va urma Nicolae Popovici preot.

Noi advocați români. Primim din Târgul Murașului: Săptămâna aceasta înaintea comisiunei cenzurătoare au obținut cenzura de advocat trei bravi tineri români: Dr. Ion Moldovan, Dr. Sabin Varua, Dr. Dusan Spăriosu. — Dr. Bucur Băran advocat.

Felicităm pe bravii tineri!

M. S. Regele Carol va sărbători la 17 Septembrie v. a cincizecea aniversare a carierei Sale ca militar. În adevăr, la 17 Septembrie 1862 A. S. principe Carol de Hohenzollern a fost înaintat la gradul de locot. în reg. 2 de dragoni din garda prusiană. Înainte de această dată A. S. era locotenent în regimentul de artilerie de gardă.

Cu ocazia acestei aniversări o delegație de 2 ofiteri din reg. de gardă, având în frunte pe d. loc.-colonel Baron de Zeidlitz, va veni la Sinaia spre a prezenta M. S. regelui Carol omagii și felicitările acestui regiment.

Această delegație va fi primită în mod oficial la Castelul Peleş și invitați să ia parte la manevrele regale din Dobrogea.

„Voilai Dr. Serban Miklos.” Ne trimite cineva o cuvântă pe care se află tipărit numele acesta în forma, cum se află aci tipărit. Trinitătorul este, fără îndoială, indignat de faptul, că d. Dr. Nicolae Șerban, deputat naționalist, fără nici o trebuință, și — ceea ce este mai jignitor — fără nici o silă își scrie unguerea

frumosul său nume românesc de familie. Suntem indignați și noi de faptul acesta. Nu ne stăim a da expresiune acestei indignări. Numele **Serban** trebuie să rămână tot **Serban** și în ungurește, câtă vreme purtătorul lui ține la romanitatea sa. **Serban** se preface în **Serbán** numai dacă purtătorul numelui ar dori să demonstreze cu sentimentele sale maghiare. Suntem însă siguri, că d. deputat Dr. Nicolae Serban n'a avut această intențiune și credem, că gresala cu înbețarea în formă ungurească a numelui **Serban** s'a făcut fără știrea dlui deputat.

O lumină spre stângere. În comitatul Murăș Turda, lângă vestitul centru săcuiesc Murăș-Oșorhei, unde este plănuit sediul vicariatului greco-cat. maghiar, este o comună curat românească: **Medeșfalău**. Această comună a avut din vechime școala ei confesională în care și-au crescut fiii ei în spirit adevărat românesc. În timpul din urmă însă șovinismul maghiar se tot frământa cu ideea cum ar putea să stângă această lumină din nemijlocita apropiere a orașului.

Ca în toate locurile așa și aici notarul comunal sprijinit de preotul reformat din numitul oraș, lansează ideea înființării unei școli ungurești, în comuna valahă, căci, ziceau ei: szégyen hogy a huszadik században vagyunk és a Magyarul. Munkára tehát! (E o rușine, că nici în veacul al douăzecelea Medeșfalvenii nu știu o boabă ungurește. Deci la lucru!)

Societatea iudeo-maghiară, din contribuiri benevole și mai cu ajutor de stat înființează în 1910—1911 o școală tolerată (zugiskola), în care un învățator, tot atât de înflăcărat ca și stăpânii lui, s'a pus pe muncă maghiarizării, însă nu avea pe cine să maghiarizeze, deoarece românii din comună tot și-au dat copiii la școala lor românească.

Astfel maghiarizarea contemplată a trebuit să se extindă numai la vre-o câțiva copii ai birșilor și a li familiilor de pe la fabricile de pe teritoriul comunei. În anul școlar 1912—13 însă vreau să-și ducă planul acesta în îndeplinire cu mai mult succes. Ei, dar trebuind și o coadă de topor, l-a și găsit preotul reformat din Murăș-Oșorhei pe colegul lui preot românesc din comuna Medeșfalău, **Alexandru Oltean**. Și anume, au făcut dlor pact, că, dară, („A kolléga ur valásokfátó lesz és 300 kor. nem tőri zsebet”) colegul român va fi catichet, promiându-i și alte onoruri, numai să-i sprijinească în acțiunea lor.

A doua zi după consătuirea avută cu preotul reformat, d. A. Oltean s'a dus la învățatorul Iulian Flămând cărui i-a cerut să-i extradeze atestatul școlar al copilei sale, pentru că, spune preotul, o înscrie la școala ungurească. Acest preot a declarat în prezența a două persoane, că: „*ce bine ar fi să nu mai fie școala noastră confesională, pentru că ar avea biserica bună, așa însă n'are nimic*”.

La început credeam că e numai o prefăcătură chestia încrierii copilei d-sale la școala aceea tolerată, însă acum când văd faptul împlinit, nu știu ce să mai zic.

Dar căta nu e destul. Pilda urită a preotului prinde mai departe și în popor. Peste 20 copii de români, mai cu seamă rudenii de ale preotului s'au înscris la școala ungurească. Preotul a declarat părinților acestor copii, că: „*cu limba noastră nu mai poți ajunge azi nimic*”!

Și, aceste le spune un preot român. Azi când toate forțele noastre trebuiesc puse în mișcare, pentru a ne salva limba, azi, când se dă lupta decisivă între noi și dușmanii noștri, se mai găsește un preot român, care se exprimă câtră credincioșii lui în chipul arătat.

Nădăjdum însă că pe baza raportului trimis consistorului arhiepiscopozan din Sibiu în chestia purtării preotului față de școala noastră de aci, se va ordona cercetare disciplinară. T. L.

Atragem și noi atențiunea P. Ven consistor arhiepiscopozan din Sibiu asupra gravității faptului ce ni se raportează, și nădăjdum că în curând consistorul din Sibiu va grăbi să delature primăria ce amenință școala românească din Medeșfalău.

(E 265—10)

Bogația în monezi a Belgiei. Dela 1832 până la 1910, s'au fabricat și pus în circulațiune următoarele monede belgiene:

Piese de aur de 10, 20 și 25 franci: în valoare de 598.642.745 franci; piese de argint a 20, 25 și 50 centimi, de 1 franc, 2, 2 și jum. și 5 franci în valoare de 583.890.203 franci; monede de aramă a 1, 2, 5 și 10 centime: 9.413.953 franci; piese de nichel de 5, 10, 20 și 25 centime: 25.598.968 de franci.

Vreți să știți viitorul? Cărturăresele și ghi-citoarele nu dispar. Sexul tare dă și el concursul acestei ocupațiuni atât de ușoare, pentru că nu-i pot fi controlate prezicerile decât... după plata onorariului. Cine s'a dus la o cărturăreasă știe că profeții aceștia sunt foarte rezervați cu trecutul; mai nici odată nu spun decât banalități — ai făcut o călătorie, ai trecut un pod, ai un proces — cari sunt adevăruri pentru ori cine. Năpădesc însă pe viitor: o să câștigi la loterie, o să ai copii sau n'o să ai (după cum te lauzi sau te vaiți de cei existenți), o să te măriți bine, o să te însori cu zestre, etc. etc., lucruri cari se vor întâmpla sau nu tocmai după pace se va muta ghicitoarea în alt oraș. Pentru că însă știm destui amatori de aflat viitorul atât de indeolnic, le dăm două adrese de profeții, mai ales că nu cer parale. Le găsim în „Les Anales” din Paris:

Unul e L. Nostradamus, profesor, Institutul Astriclogique 148, Old St. Londres, E. C. A i se trimite câteva rânduri, indiferent ce, în plic și, dacă se poate, ora nașterii. În plic veți pune alt plic cu adresa dv. Nu spune dacă veți adăoga sau nu o marcă, deși în Englitera nu merge. Rămâne la aprețiere.

Altul e: Roxroy, Dept. 1831 G. No. 177 Kensington High street, Londres, W. Anglia. El vă cere numele, adresa, dată, luna, anul, locul nașterii, mărci de 50 bani (de preferință cele de 5 bani) de cari aveți și să scrieți dv. aceste versuri:

Vos conseils sont toujours dans la vie un soutien,
Par des milliers de gens je l'entend dire,
Du succes, du bonheur, aux quels j'aspire
Voulez-vous bien alors me montrer le chemin?

Asta, ca să vă ghicească după scris.
Încecați, căci poate să aveți bucurii.

Pudicitatea nemților. Un mare comerciant din Stuttgart are în magazinele lui două pânze superbe reprezentând pe „Venus adormită” și „Adam”. Un neamț pudic, văzând tablourile, se simți jicnit până în adâncul sufletului și adresa poliției o scrisoare anonimă, pentru a-i semnala „scandalul”. Poliția însărcină cu cercetarea cazului pe un inspector, care raportă șefilor săi, roșind până albul ochilor, că anonimul spusese adevărul. Poliția, înainte de a lua măsuri, se informă mai de aproape și, fiindcă era vorba de tablouri de Michel-Angelo și Giorgione, socoti prudent să nu se facă ridicolă, ducând lucrurile mai departe.

Reconstituirea scheletului lui Schiller. Înainte de a li transferat în cavoul principilor de Weimar, corpul lui Schiller s'a odihnit timp de mulți ani, la Weimar, în Kassengewölbe, Abia în 1827, adică 22 de ani după moartea poetului, rămășițele pământeste ale autorului atâtor opere neperitoare, au fost mutate în mormântul actual. Tavanul mormântului Kassengewölbe prăbușindu-se, nu s'a putut găsi toate părțile scheletului. În urma unor săpături recente, s'a găsit și craniul lui Schiller, așa că scheletul său va fi reconstituit în curând și dus în mormântul lui definitiv.

Educațiunea viitoarelor mame. În Anglia s'a pridus o mișcare, cu scopul de a se da fetelor în vrâstă de 10—15 ani educațiunea necesară misiunii de soție și de mamă. Convingerea a-celor cari au pornit mișcarea este că fetele se joacă în mod instictiv cu păpușa, pregătindu-se astfel pentru viitoarea creștere a unui copil. Au

format deci o „asociațiune a păpușilor vii”, care dă câte o păpușă de porțelan „spre îngrijire” fetelor în vrâstă de 10—15 ani. Toate aceste copile trebuie să promită că se vor purta cu păpușa, care de sigur primește și un nume, întocmai ca și cu o sorioară mai mică, care ar fi în viață. Odată pe săptămână are loc o lecție, care se numește „Mothers' Meeting” (meetingul mamelor). Aici se tratează chestiuni pri-viitoare la creșterea, curățirea, hrana copiilor și multe alte chestiuni de aceeași natură. Deși există numai de puțin timp, totuși asociațiunea păpușilor vii a progresat foarte mult, și se bucură într'un grad foarte înalt de protecțiunea autorităților engleze.

Căsătoria cu sila. Să deplângem pe celibatari? Să le căutăm leacul? Ce ar fi dacă am imita pe americani? În lipsa primarului din Dodge (Iowa), consilierul Bennet a făcut ca municipalitatea să voteze următoarea deciziune:

Orice persoană în vrâstă de 25 până la 45 de ani având o stare mintală obișnuită (sic), va trebui să fie căsătorită de azi în două luni, de unde nu va fi condamnată la o amendă variind între 300 și 500 de franci.

Deciziunea mai specifică, că formalitățile căsătoriei vor fi cu totul gratuite.

x **Németh și Király**, croitorie pentru domni Cluj, str. Kötö 5, anunță on. public român din loc și împrejurime, că au sosit ștufe indigene și străine, pentru sezonul de toamnă și iarnă. Pardesii, paltoane se pregătesc pe lângă prețuri acomodată, conform modei. Rugăm on. public pentru sprijinirea și mai departe.

Ultima oră

II. Sa Episcopul Radu primit în audiență de legatul papal.

Viena, 16 Septembrie.

La încheierea ziarului primim următoarele:

Episcopul Radu astăzi a fost primit în lungă audiență particulară de legatul papal cardinal Van Rossum.

CRONICA ȘCOLARĂ

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea concertului aranjat de corul bisericesc gr. or. român din Zlatna la 8 Septembrie n. 1912 au binevoit a suprasolvi următorii prea stimați domni:

Familia Albini 6 cor., Ioan Codru 4 cor., P. Petringenar sub-jude 3 cor., Nicolae Popovici, preot, Cib. 2 cor., Lebstein Arpad 2 cor., Goldberger Ignăe 2 cor., Ioan Fodorean, preot, Galați 2 cor., Dumitru Magda învățator, Galați, 1 cor., Ioan Lucăci învățator Balșa 2 cor., Simion Vasinea, preot, Sălcina 1 cor., Nicolae Lazar, teolog 1 cor., Emanuel Srbote 1 cor., Bazil Corpade 1 cor., Victor Damian 1 cor., Molnár Jozsef 1 cor., Lengyel Kárlly 50 fil., Stefan Funațe, 50 fil., Iuliu m. Montani 1 cor.

Totalul intratelor au fost 186 cor. 53 fil.

Spesele fiind 126 cor. 53 fil.

A rămas venit curat de 60 cor. care sumă s'a dus la institutul „Zlăgheana” sub muncle de „Fondul înființării reuniuni de cântări române din Zlatna”

Primească maritimșii donatori și pe calea aceasta cele mai călduroase mulțămite.

Zlatna, 13 septembrie 1912.

Parteniu Duca, dirigent.

Clădire de pereți despărțitori

SPECIALITATE: Pereți Lugino, fără găuri și orice alte soiuri de pereți.

societate cooperativă. Birou central:
Budăpasta VI, Nagymező-u. 19. Telefon 126—41.
Mare magazin de plăci uscate de ghips.

PAGINI RASLEȚE.**Pe o stradă tăcută.**

De C. Spiridonescu.

Primăvara și cald... Odaia care mă închi-
dea de atâtea ori între păreții reci și goi, im-
podobite de lumina lămpii cu străluciri min-
cinoase, cari picreau când chemam somnul
să-mi închidă pleoapele oboseite, mă chema a-
cum să-mi mângâie durerea cu parfumul flori-
lor risipite prin pahare... Ca să nu-mi amin-
tesc de nopțile pierdute, când la lumina sear-
bădă a lămpii, deșiram firele destrămate ale
literilor în goana condeiului, picuram puncte
în urma unei lungi isvorări de fluturi negri, ce
palpau pe albul hârtiei, ca pe o pânză ima-
culată, ca să nu mai gândesc la înșirarea ace-
stor întunecați pelerini, cari vor să vadă lu-
mina zilei, ori la palidele fecioare, cari îmi pă-
seau cu teamă pragul, citeam ceva care reflec-
tează viața câmpenească, cu fermecele ei...
Savuram schițele lui Mihail Lungianu „La
cruci”.

Coperta albastră amintea un cerc de pri-
măvară, tăiat de zborul celei dintâi rândunici,
ce fulgeră ca cel dintâi dor într'un suflet de
fecioară. Viața stânelor, cu câni, cu freamăt
de păduri, cu buciime ce răsună lung, aștep-
tând ca depărtarea să le răspundă, cu ciohani
ce se așează în preajma focului, ce afumă în-
treaga casă de trestie și lemn și povestesc
isprăvi cu lupi și alte dihanii, mă absorbise...
Mă vedeam, ca altădată, oprit din goana calu-
lui în preajma unei stâni dela o poală de pă-
dure... Scarele risipia ultimele raze peste aco-
perșul ce stă, iar în ușa întunecoasă, apărea,
îndoit de soare, un cioaban cu plete lungi... când,
nori în crăi din larg de zare, umbri soarele,
un vânt peșni a freamăta în salcâmiu din ferea-
stă, lovind ramurile săracite de podoabă, ca'n
armonizarea unei simfonii barbare, iar dela
un colț de stradă, răsări dintr'o cârciumă u-
medă și întunecoasă, un pribeag, ce plimba o
flașnetă...

Un cântec tumultos, neînfrânat îmi lovi au-
zul. O goană de arpegii cercate de o mână ne-
văzută, un ritm de ciocane ce-și amestecau
sunetele, o precipitare de melodii neînțelese ca
și însuș viața celui ce ducea povara aceasta
în spate, se auzia. Cântate de o mână diabolică
pareau sunetele, ce se alungau, se învălmășe-
au, închipuind deodată atâtea căutece...

Părea plânsul unei inimi, rămasă singură...

Din închiiturile acelea de fer și lemn, isvora
un tumult de glasuri, ce se răsunau plângând.
În cutia ferecată, hodorigită părea că dorm la-
crimi neștiute, topite în ritmul unui cânt... Copii,
cavaleri de cârciumi, tot ce poate da neamul
pribegilor, țineau pasul cu cel îndoit de
șele, poposiau cu el la orice porțiță, unde cer-
șea obolul cântecului, așa de slăvit altădată,
complectau un convoi, ce plângea în tăcere,
odată cu flașnetă cu zeci de glasuri, povestea
tristă a mizeriei....

În pas măsurat, ținându-se departe, ca și
cum le-ar fi fost frică să asculte mai de aproape
zbuciumul coardelor nevăzute, urmau pe
bătrânul flașnetar, pe care cântecce, vesele
ori triste, îl lăsau nemângăiat.

Am eșit la porțiță. Am coborât câteva scări,
în egrite de ploii, de-am eșit în stradă. Se în-
tâmplă că un evreu își amesteca strigătul:
„hai la lămâe, hai la portocale” cu tânguirile
multiple, ce isvorau din câteva coarde, rugini-
te, împânzite de un praf ce se cerne prin înche-
turile cutiei de lemn...

Am ales o portocală și desfăcându-o de
coajă, urmăream cum convoiul acela se pier-
dea în susul străzii. Copacii desfrunziți, întin-
deau brațe goale, în uliță, asemenea unei fe-
mei, suptă de boală și păcat, amestecau um-
brele în curmezișul ei, iar în fund strada se în-
chidea printr'un pâlce de copaci, ce închipuia
decorul unui scene improvizate...

Am privit mult și n'am întrebat de ce și-au
ales tocmai strada această tăcută și pustie,
unde rătăcesc în atâtea nopți cu lună, însem-
nându-mi umbra pe garduri, unde atâtea femei

pierdute se strecoară târziu spre patul nede-
făcut, învelindu-se în mantia uriașă a nopții?!

Ce căutau pe strada aceasta, unde trăsurile
hurulesc sinistru, ca într'o prăbușire subterană,
unde salcâmiu când înfloresc în luna lui Mai,
ne răzbună de tot întunerecul ce ni-l strecoară
în sulete.

Știa oare vre-unul, că un vis nebun plâsmuit
de un altul Beaudelaire își ascunde taina în in-
tunericul acestei străzi?!

Au înțeles ceva din tăcerea sinistru de
moarte, știu că un vis al voluptății și al căr-
nei se plâsmuiește îndărătul perdelelor pe jumă-
tate lăsate? S'au înfiorat vreodată de lumina
ce veghiază până târziu, asemeni unei candelă,
în cocioabele, cu perdelele lăsate?!...

Bătrânul flașnetar pribegia, și cu el și cei-
lalți, fiindcă simțea că'n tăcerea unei străzi,
putea să isvorască mai armonios arpegiiile,
goana de sunete, ropotul de ciocane ce cercau
câteva strunc ruginite, și că lumea îmbătată de
sgomotul ei n'avea vreme să asculte zecile de
glasuri, ce se răsunau plângând...

A înțeles bătrânul și obositul pribeag, că
nu va putea să schimbe lumea cu cântecul lui.
Știa că tulbură cel mult tăcerea unei străzi,
unde bântue vântul ce varsă fiorii păcatului și
a voluptății, unde umbre, ca scăpate din mor-
mânt, se pierd la colțuri.

N'a mers săracul flașnetar, decât până unde,
pâlcul de copaci închipuia un decor improvi-
zat... A înțeles că strada aceasta e închisă în-
tre ziduri de verdiață, că tainele unui vis plâ-
smuit de alt Beaudelaire, trebuie să le ascundă
întunerecul ei...

Și-a făcut calea întoarsă cu întregul con-
voi, care îi înțelegea durerea, a trecut pe dina-
întea porței nule, în ropotul tumultos a ciocane-
lor ce cercau strunele vrăjite, până când, ze-
cile de glasuri, ce se răsunau plângând, se au-
ziau încet, tot mai încet, ca un oftat dureros...

ECONOMIE.**Situația financiară.**

Situația pieței internaționale de bani con-
tinuă a fi încordată și pentru viitorul apropiat
sunt puține prospecte de schimbare spre mai
bine, mai ales că se prevăd mari cereri de
bani din America, unde mobilizarea recoltei
reclamează sume enorme. În London discountul
privat s'a menținut la 3 $\frac{1}{2}$ %, în Paris s'a urcat
cu $\frac{1}{8}$ % la 2 $\frac{7}{8}$ % pe când în Berlin s'a stabilit
la 4 $\frac{1}{8}$ %. Ameliiorându-se și situația Băncii impe-
riale germane în ultimele zile urcarea etalonu-
lui oficial așteptată pe 15 crt, a devenit deo-
camdată problematică

Ceprivește piața internă de bani situația
este neschimbată încordată și ofertele în piața
deschisă lipsesc total, Banca Austro-Ungară
rămânând aproape singurul izvor de numărare.
Discountul privat a cotat în Viena 4 $\frac{1}{8}$ %, iar în
Budapesta s'au discountat cambii de prima boni-
tate cu 5%, cambii dela bănci mijlocii 5 $\frac{1}{2}$ %,
iar cambii comerciale de portofoliu de 6 $\frac{1}{4}$ % în
sus.

**Afacerile „Băncii generale de asigurare”
pe luna August.** În decursul lunii trecute,
Banca noastră de asigurare a făcut afaceri
destul de frumoase. În afacerile de asigurări
contra focului, a emis 805 polițe asupra unui
capital asigurat de peste K 3.000.000 și cu
un incasso de premii de peste K 14.000.—
Afacerile de asigurări de incendiu au fost mai
multe ca în luna Iulie. La viață, banca no-
astră de asigurare a primit cu totul 60 de of-
erte pentru un capital de K 233.000.— și a
emis 53 polițe asupra unui capital de K
200.000 cu un incasso anual de peste K
90.000.— Incasso total lunar a fost dară
peste K 23.000.

Peste tot dela începutul anului curent, la
banca de asigurare s'au emis 4150 polițe de
asigurări în contra focului. Asupra unui ca-
pital de K 15.000.000 și cu un incasso de
peste K 58.000. La asigurările asupra vieții
au intrat în total 434 oferte pentru un capital
de K 1.900.000 din cari au fost rezolvate și
s'au emis 319 polițe asupra unui capital de
K 1.420.000, cu un incasso anual de K
64.000. Așa dară până la finea lui August
Banca noastră de asigurare a avut — în
Ambele secțiuni — un incasso total anual de
K 122.000.

Bibliografie

A apărut:

„Vatra școlară”, anul V, Nr. 7 (Sibiu) cu urmă-
torul cuprins: Ni se cer iertfe. — Ioan Pavel:
Examenle în școala populară. — Izidor Dopp:
Ordinea în școală. — Radu Prișcu: O excursiune
în munții Brașovului (pe Postovari), lecțiune
practică. — Din viața școlară: N. Bembea: Mo-
nografia școlii elementare gr.-cr. române din
Branșea-Bisău. — Informațiuni: Dl Vasile Stro-
escu pentru seminarul „Andreian”. Conferențele
învățătorești. Ce poate face învățătorul pentru
sănătatea elevilor săi? Adunări învățătorești.
Cărți didactice aprobate. Rugare.—Bibliografie.

„Reforma alimentară”, anul IV Nr. 10 (Bu-
curești). Sumarul: Apel către toți cetățenii re-
vistei. Vițitul mâncării, de dna Dr. Ermina Ka-
mirski. Taina sănătății: Cele patru puncte car-
dinale ale sănătății, de Dr. P. A. de Forest. Cum
trebuie să hrănim copiii, de Dr. Elena Sosnow-
ska. Ce este alcoolul? de A. Walker. Despre
gută, comunicare făcută Academiei Române de
dl profesor Dr. Em. Rigler. Cronică liberă: Con-
ferință pentru bărbații tineri asupra castității,
de profesor Dr. Sylvester Graham. Fel de fel:
Scumpirea celor trebuincioase pentru traiu. Cum
se desinfectează locuințele. Un leac contra beției.
Cum poți ajunge la adânci bătrânețe. Bucătăria:
Rețete culinare. Societăți: Listă de noi membri.
Informațiuni.

August Scriban. Ortografia românească, Iași,
Prețul 20 bani.

George V. Haneș. Cariera militară. (Bucu-
rești), Prețul 1 leu.

Noua Revistă română. Noutăți: Congresul
Asociației române pentru înaintarea și răspândi-
rea științelor. Actuale: C. Rădulescu-Motru:
Morala în Politică. Const. Sudejanu: Alfreed
Foullée. Literatură: N. Davidescu: Variații pe
manifestul Viitcrisților (cu o ilustrație). D. Ia-
cobescu: În pustie (după Lenau). Maurice Mae-
terlinck: Tăcerea (Din comoara celor ameții
trad. de Marcel Montadon). Const. Stoika: Sul
clar de lună (versuri). Ieronim Laurian: Din
Heime (versuri). Gabriele d'Annunzio: Pisic:
(trad. de Gh. Licea-Severin). Știință: I. Bru-
cke: Evoluția anorganică, după Nerman Lo-
cky. Insemnări: O carte nouă despre Români
— O manifestație a raselor slave. — Mod:
nouă. — Trei lacrimi prețioase. Revista revii-
stelor: Viața Nouă. — Viața Românească. —
Revista catolică. — Memento.

POSTA REDACȚIEI

Dlul Dr. Cigăreanu, Oravița. Am primit o telegram
de următorul text fără înțeles: „Aurelia Kujigan e
artista dramtica corege cronica de ieri.” La cronie
noastră referitoare nu înțelegem ce-ar fi de îndreptat

Redactor responsabil: **Constantin Sava.****Pianuri excelente, pianine și harmonii**

cu prețuri ieftine se vând la

FARKASHÁZI și BIRÓ magazin de pian
BUDAPESTA, Váci-körút nr. 12.

Condițiuni favorabile de plătire. Schimburi de piano veșt

E 369—201

Logofăt.

Un absolvent al școlii economice caută la vre-o moșie în România ca logofăt cu condițiuni favorabile. Ceice dorește să se adreseze la administrația ziarului „Românul”. (Co 404—2)

Aviz

Am onoare a aduce la cunoștință că mi-am deschis **cancelarie advocațională** Lugos, Piața Isabela nr. 18 (Casa proprie).
Cu stimă:
Dr. Virgil Beșan,
advocat.

Manuale folosite și noi

Întru toate institutelor de învățământ precum și în școlile de băieți și fete se capătă cu preț ieftin la librăria **Piohler Sándor**, Arad, Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1. (Ba 307—100)

Un candidat de avocat

praxă află aplicare momentană în cancelaria subscrisului
Dr. Iustin Petruțiu, adv.
Chișineu (Kisjenő).

domnișoară română orfană,

inteligentă, se angajează la o doamnă sau familie domnească ca damă de conversație, eventual ajutor la casă pe lângă condiții modeste. Adreșinați la administrația ziarului nostru. (Co 358—3)

Un candidat de avocat

praxă află aplicare în cancelaria subscrisului la 1 Octombrie 1912.
Dr. Victor Bontescu
advocat Hátzeg.

Un candidat de avocat

praxă află aplicare cu 1 Octombrie sau și înainte în cancelaria advocațională a lui
Dr. Octavian Cernea,
advocat, Zernest.

Practicant

cu plată începătoare imediat află aplicare în **WEBER**, birou comisional de bancă în Lugos—Világos. (Ve 365)

Un candidat de avocat

află aplicare în cancelaria advocațională a lui
Dr. Nestor Oprean,
Nagyzentmiklós.

Un candidat de avocat

află aplicare pe lângă condițiuni favorabile în cancelaria subscrisului.
Dr. Victor Gerasim, adv.
Ilia-Murășană (Marosillye).

Inștiințare.

Aduc la cunoștința on. public, că am deschis în Arad, piața Bocskai nr. 3 (lângă școala nr. 1) o **spălătorie cu aburi specială,** cu putere electrică, pentru curățirea gulerelor. Comandele din provincie se execută prompt. De la spălătorii mai mici și de la colectori primesc guleri spre curățire modernă, cu prețuri ieftine.
Local colectiv: str. Carolina nr. 4 (vis-à-vis de lăptărie).
Rog binevoitorul sprijin al on. public.
Cu stimă:
văd. Triebl Mihályné.

Un candidat de avocat

află aplicare momentană în cancelaria mea advocațională. Plata o staverim după înțelegere reciprocă.
Dr. Aurel Cioban
advocat Lipova (Lippa).
Ci 385—5

De închiriat

dela 1 Noembrie 2 săli mari și luminoase pentru ateliere sau birouri, în Palatul Teatrului, jumătate etaj, la **Hoffmann Sándor.** (Ho 386—5)

Un candidat de avocat

află imediat aplicare. Ceice reflectează să se adreseze subscrisului comunicând și condițiunile.
Dr. Stefan Rozvány,
adv. Marosillye.
(Ro 270—3)

ultoaie cu rădăcină

de orice soi. Ași încheia contract pe mai mulți ani.
A se adresa până în 1 Noembrie lui.
Căsap Mitru, econom
Ménés nr. 225 (com. Aradului).
(Ca 397—5)

Gustați

Berea SLEPING-car
din fabrica „Bragadiru”.

Dacă voiți să cumpărați ieftin haine moderne și bune, ghete și pălării

să vă adresați cu încredere prăvăliei
KORANYI JENÓ, ARAD
piața Libertății (Szabadság-tér).
(Ko 358—10)

Albert János

Oradea-mare-Nagyvárad str. Nagy Sándor 1.

Execută cele mai moderne ghete pentru bărbați, femei și copii precum și ghete pentru picioare bolnave. La comandele din provincie e suficient a se trimite o gheată uzată.

VINURI vechi și noi de vândut.

Adresați-vă cu toată încrederea la proprietarul de vii din Șiria (Világos) **Petru Benea,** căci vă trimite numai vinuri bune, curate și pe lângă prețurile cele mai moderate.
Vinuri vechi: Vin alb 72 fl. — Rizling 82 fl. — Roșu 92 fl. — Siller 68 fl. — Carbenet 1 K.
Vinuri noi: 62—66 fl.
Rachiu de treve 1 cor. 80 fl. — Rachiu de treve (comină) specialitate 2 cor. 20 fl. — Rachiu de drojii 2 cor. 40 fl.
Vinul să expedieze cu rambursă dela 50 litri în sus sub îngrijirea mea proprie.
Vase dau împrumut pe timp de două luni.
Pentru Calitatea vinului garantez.

Be 327 **Petru Benea**
prop. și neg. de vinuri **Világos (Arad m.)**

Bereczky Zoltán

atelier de croitorie pentru domni **Cluj—Kolozsvár.**

— In colțul străzilor Untó și Rózsa. —
Magazin permanent de materii din țară și străinătate pentru toate sezoanele.

Comandele din provincie se execută prompt. E suficient a se trimite o haină croită :: bine ::

(Be 157—60)

MASINI

pentru industria cimentului,

Fabrică pentru țevi de ciment, presă pentru table de ciment și aranjează fabricii complete din ciment

Hazai fémlémez és cementgyári gépgyár r.-t.

BUDAPESTA, VI,
Reiter Ferencz-u. 66.

TELEFON: 23 12

(Ha 140—120)

Iohann Gensthaler

giuvaergiu și ceasornicar în Orăștie Szászváros. Filială în Szászsebes.

Vânzare de juvaere, de aur și argin tsi ceasornice pe lângă garanție și prețuri moderate. — Se fac orice reparaturi de juvaere și ceasornice de aur, re pede, prețis și ieftin. Serviciu conștiințios. & 134—52

43765/8 Iunie 1912.

MINISTERUL
agriculturii și al Domeniilor. Direcțiunea pro-
prietății și a exploatării moșilor.

PUBLICAȚIUNE.

În ziua de 20 Septembrie a. c. ora 10 dimineața, se va ține în localul ministerului, Bulevardul Carol nr. 10, licitațiune orală pentru vânzarea terenului în suprafață de 1837 m². și a imobilului aflat pe el, proprietate a Statului, situat în capitală, Calea Victoriei colț cu str. Doamnei.

580 m² din suprafața totală a terenului sunt ocupați de imobil, iar restul de 1156 m² este teren liber.

Imobilul are parter, etaj și mansardă.

În parter sunt două intrări și 11 camere din cari 6 sunt prăvălii. În etaj sunt 18 camere din cari două sunt băi, iar în mansardă sunt 8 camere.

Garanța este de lei 76.000, iar concurența începe dela suma de lei 1.435.720-

D. CEPENARIU

crotori pentru domni
Bistrița str. Lemnelor 41.

Magazin permanent de specialități de materii veritabile engleze, cari satisfac și gusturile celor mai moderne.

Haine și pardesii

pentru domni după croiul cel :: mai nou ::

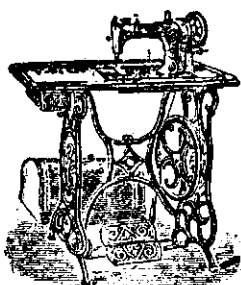
Ce 193-30

Atelier mecanic și electrotehnic.

Beregszászy Antal Z.

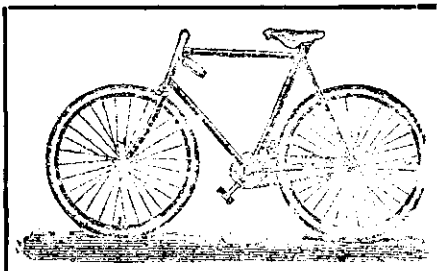
Vârșet-Versecz str. Deak Ferenc nr. 10.

vis-à-vis de biserică românească

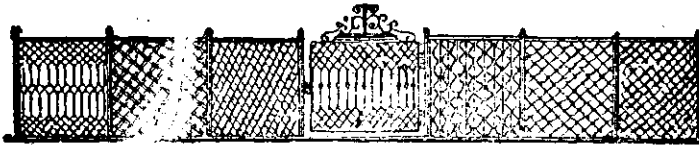
Execută totfelul de lucrări în bransa aceasta și anume mașini de cusut, biciclete, gramofone, aparate pentru cinematografe, aparate fotografice, instrumente speciale și brevete, precum și introducerea curentului electric și rețea telefonică, — cu prețuri ieftine.

Serviciu prompt și conștiințios.

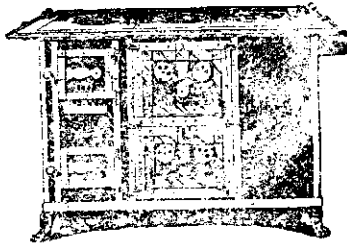

Be 375-30

Prima fabrică în Ungaria de nord alui Kozár Lajos

pentru țesutul și împletirea sirmei (drot), Ingrădiri (garduri), tot felul de site, ciur, ornamente de lăcătușerie, construcții de fier, sobe (sparherturi), cuptorase în UNGVĂR Fabrică totfelul de garduri din sîrmă (drot), din aramă galbină, din fier lustruit cu cositoriu sau argint viu, țesături de rabit, rosteie de ciuruit, coșeri pentru petriș și trestie împletită pentru plafond (structură). Despărțământ deosebit pentru fabricarea lucrărilor pentru edificii și ornamente de lăcătușerie, coridoare, trepte, grilaje de fier, verande din sticlă, uși de fier scutite contra focului și construcții de fier. Despărțământ din nou aranjat pentru fabricarea a totfelul de sobe (sparherturi) dela executarea cea mai simplă până la cea mai pompoasă, cu îmbrăcăminte de pământ (cahale, olane) în colorii sau albe. Prospect trimis gratis. Vinzătorilor procente corăspunzătoare.

Ko 86-30

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

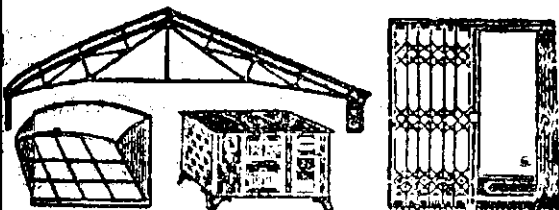
(Fo 225-100)

A R A D.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNE SUMARA.

1911.		1912.	
27 August		18 August	25 August
ACTIV			
201 472 218	{ 144 454 218 Rezerva metalică aur . . . . . 153 337 838 } 57 018 000 „ trate aur . . . . . 61 958 000 }	215 241 324	215 295 838
332 809	Argint și diverse monete	371 657	374 318
166 410 405	Portofoliu român și străin	211 273 039	223 838 522
20 451 596	{ *) Impr. pe ef. publice . . . . . 7 875 400 } „ în cont curent . . . . . 8 992 700 }	18 234 377	16 868 100
11 999 611	Efectele Capitalului social	11 999 854	11 999 854
17 756 077	Efectele fondului de rezervă	17 443 877	17 443 877
4 275 121	„ fond. amort. imob. mobil. și mașin. de imprim	4 189 321	4 189 321
6 032 821	Imobile	6 231 669	6 231 679
743 743	Mobilier și mașini le imprimerie	820 785	820 839
322 699	Cheltuieli de administrațiune	317 367	330 937
117 848 022	Depozite libere	115 823 175	115 135 425
28 250 433	Conturi de valori	30 083 517	29 484 654
56 708 443	Conturi curente	54 922 750	46 082 848
632 603 998		686 952 712	688 096 207
PASIV			
12 000 000	Capital	12 000 000	12 000 000
30 461 694	Fond de rezervă	32 456 931	32 481 321
4 529 588	Fondul amort. imobili. mobil. și mașin. de imprim.	4 834 186	4 834 186
439 010 100	Bilete de bancă în circulațiune	482 675 610	487 999 630
2 446 952	Profit și Pierdere	3 035 011	3 035 011
691 869	Dobânzi și beneficii diverse	968 528	1 124 596
117 848 022	Depozite de retras	115 823 175	115 135 425
25 615 773	Conturi diverse sold	35 159 271	31 486 038
632 603 998		686 952 712	688 096 207
	Scontul 5%		
	*) Dobânda 5%		

ILIE BURĂ

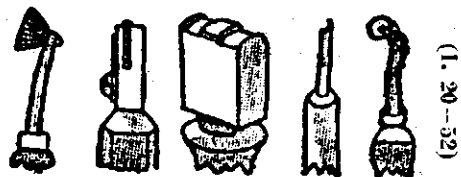
Meșter artistic și pentru zidiri,
BISERICA-ALBĂ Str. Orșova Nr. 4 (casa proprie).

(Bu 110-60)

Primește ori-ce lucrări de bransa aceasta precum: strângerea cu fer a zidurilor, pregătirea de porți și garduri de fier, balcoane, trepti, îngrădiri de morminte, cămine și cuptoare etc. executate artistic și prompt. Primește totodată spre efectuare totfelul de reparaturi atingătoare în bransa aceasta pe lângă prețuri ieftine și serviciu punctual.

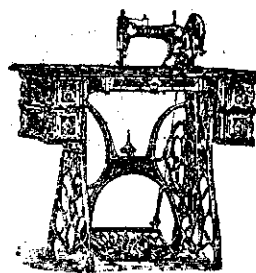
IRING HENRICH

fabrică de unelte pentru ciobotari
Ujpest, Lörincz-u. 50.

Recomandă pantofarilor și ciobotarilor precum și pielarilor unelte de branșe, calitate bună, prețuri moderate. — Comersanților se dă rabat. — Catalog gratuit și francat.

Mașini de cusut SINGER
biciclete
gramofoane
plăci

mai ieftine se pot căpăta la

Habán József

műszerész (mechanic) (Ha 200-60)

Budapesta, VII. Almásy-tér 14

Catalog de prețuri ilustrat se trimite gratis.
Correspondență în limba germană și maghiară.

Reparări execută ieftin.

I Be 48-30

Corsete artistice
pentru corp și ortopede
se execută cu specialitate și conștiințios după măsură la

Guidó Becsi

bandagist și ortopedist

Sibiu, str. Reisper nr. 7.

Totfelul de suspensorii cu prețurile cele mai ieftine. — Serviciu prompt.

Totfelul de reparări se execută prompt.

Cel mai mare magazin de blănărie

Stefan I. Radak

Vârșet-Versecz str. Székhez 3. Telefon 155.

Își recomandă în atenția on. public din localitate și provincie bogatul său asortiment de blănărie cu prețurile cele mai convenabile. Articole de fabricație proprie; mantale de blană, blane de călătorie, manșoane, boare, căciuli pentru domni și doamne, ultima modă și lucrate cu gust. Prețuri ieftine. Primește orice lucrări de blănărie pentru prefacere, căptuire, căptușirea și colierea mantalelor. Serviciu prompt și conștiințios.

Numai marfă bună și execuție de I-ul rang. (R 374)

ATELIERUL
DE FOTOGRAFIAT

A LUI

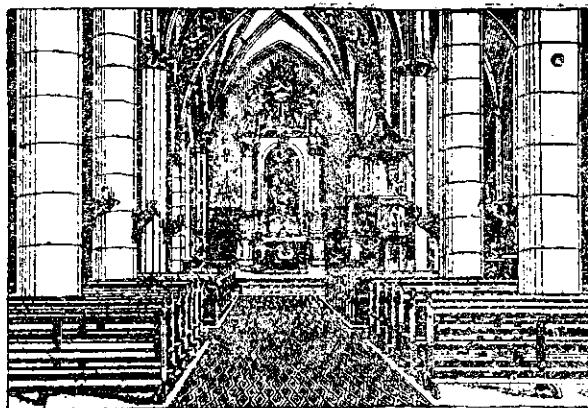
Ci 136-60

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér nr. 26.

(Lângă farmacia lui Hintz).

Aci se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități în pânze ori mătase, cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă să n'o confundați, Cluj (Kolozsvár), Piața Mátyás király-tér nr. 26, lângă farmacia lui Hintz, — Referindu-vă la acest ziar veți avea favor în prețuri.

**GAÁL
JÓZSEF**

măsar,

Nagyvárad,
Csengeri utca 21.

Liferează cu preț ieftin articole de mășerie pentru biserici, școli, farmacii, prăvălii și birouri cu prețuri foarte ieftine. Trimite la dorință planul și nota cheltuelilor. — La comandă mai mare scader de preț. Ga 51—

Stofele alese de Direcțiune luate după clasa primă.

Gheorghe Szöcs

croitor civil și militar român, Brașov
srada Mihael-Weiss nr. 10 (casa proprie).

TELEFON: 488.

TELEFON: 488.

Deposit de cele mai nouă stoffe
indigene și din străinătate.

Serviciu prompt!

Prețuri solide!

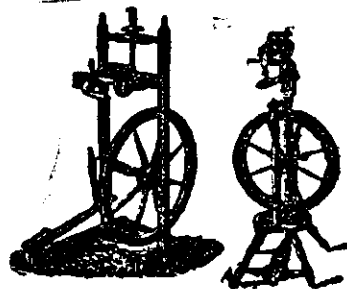
So 306-20

Uniforme pentru studenți cele mai bune și mai durabile.

Premiate cu medalie de aur.

Roate de tors

Cea mai mare fabrică pentru articole de lemn și de galanterie provăzută cu motor electric.

Emil Krauss,

SIBIU-Hermannstadt-Nagyszeben Margarethengasse nr. 5.

Execută cele mai bune roți de tors, din lemn bun și uscat, cu mers liniștit, pentru fiecare bucată se dă garanție.

NOUȚATE! Roate de tors cu motor. NOUȚATE!

Pentru aceste roate construiesc motoare mari și mici. Asortiment bogat de totfelul de pipete, (trăgace) de vin.

Totodată îmi permit a aduce la cunoștința stim. mușterii că execut orice lucrări în bransa mea. Lucrări solide și ieftine. K 123

Cafenea nouă!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public a cunoștințelor și prietenilor mei, că am preluat fosta cafenea „Newyork” (în colțul străzilor Deák Ferencz și Fábrián) și eu totul renovată și aranjată spre comeditatea oneratalui public sub numirea

Cafenea „Turul” („Turul” kávéház)

am deschis-o Duminică în 25 August a. 1912. Nizuința principală îmi va fi să mulțumesc pe deplin pretențiunile on. public. Se vor servi totdeauna mâncări reci precum și beuturi curate. Cafenea este deschisă până dimineața! Ziarnie taraf de lăutari! Rog binevoiterul sprijin,

Cu distinsă stimă:

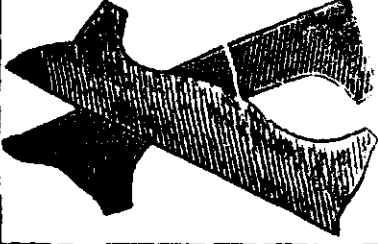
Ma 388-3

HAVANCSÁK JÓZSEF, cafegiu.

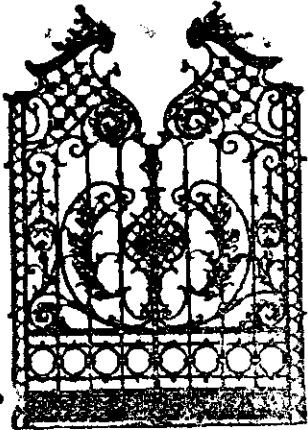
(G. 21-60)

J. Gottstein, fiul, prăvălie de piele și accesorii pentru industria de jocărie, Nagyszeben, Kleiner Ring 5. curelărie și ciobotărie

Mare depozit de diferite piei lucrate în țară și străinătate. — Specialități de piele. Piele lucioasă și șurțuri de piele. Tălpi Vaché și opincl. Fețe pentru cisme și ghete. Ață pentru mașină și cusut. Sfoară de cusut albă și colorată. Tort diferit. — Păslă, barchet, pânză, tălpi de păslă și asbeth, garnitură de gumă și ciorapi de gumă. Șireturi și postav de curățit ghetele. Cuie de lemn americane. Calapoade pentru ghete și cisme. Cremă și lac și diferite articole.

LĂCĂTUȘERIA ARTISTICĂ ȘI DE ZIDIRI, provăzută cu motor electric alui

FRANZ JUNGINGER
TEMESVÁR-FABRIK, Spiridongasse nr. 2.
(Lângă farmacia Năgele, în casa proprie).

Se recomandă pentru executări de clădiri, trepte (scări), îngrădiri la morminte, candelabre, porți de fier. Instalațiuni de apeducte. Mare depozit de totfelul de cupțorașe, mese franceze, de cea mai bună calitate cu plăci siguri contra focului, cari nu sunt a se compara cu cupțorașele de rând.

Prețurent pentru cupțorașe la cerere gratuit și franco.
Ju 172-30

In atențiunea damelor!

Primul atelier de corsete vieneze

IOSEFINA (Bl 115-30)
BINDER
LUGOJ, str. Bonaz nr. 13.

Pregătește pe lângă garanță, după ultima modă corsete dinainte drepte, cari lasă liber stomacul, dar nu exerciază nici o apăsare asupra corpului, cu toate aceste apasă în jos abdomenul.

Mare magazin de corsete și legătoare pentru șolduri, legătoare pentru piept și legătoare pentru ținerea dreaptă a corpului.

atelier pentru pregătirea corsetelor!

grțiească pentru adresa corectă!

Cel mai convenabil atelier din sudul Ungariei.

Noutăți de ghete de toamnă.

Ghete de prima calitate, cu marca Salamander, pentru domni și doamne

Coroane 16-50 și 20-50

Magazin special WEINBERGER JANO

Ve 247-156 magazin de ghete

ARAD

TIMIȘOARA

bulev. Andrássy nr. 20

(Temesvár) Cotate-Belváros, Hunyadi-u. nr. 1

Kiss András

croitor pentru bărbați

ARAD, bulevardul Arhiducele Iosif nr. 2.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public și a mușteriiilor mei din Arad și provincie că atelierul meu de croitorie din strada Deák Ferencz nr. 2 l'am strămutat în bulev. Arhiducele Iosif nr. 2, în edificiul băncii „VICTORIA”, vis-à-vis de primărie. Atelierul meu l'am asortat cu materii din străinătate pentru sezonul de toamnă, asigurând on. public de un serviciu prompt și conștiințios.

Cu deosebită stimă:

Kiss András

croitor pentru bărbați.

(K 354)

H 381

Una spune celeilalte!!

că totuși

mașinele de cusut

„PFAFF”

sunt cele mai bune, atât pentru scopuri industriale cât și pentru economia casei, foarte potrivite la cusut broderii, albituri și cârpit ciorapi, unica mașină pe lume cu mers ușor, singurul reprezentant mecanic!

HAMMER VILMOS

magazin de biciclete mașini de cusut și gramofone. ARAD, Piața Libertății 7. (Telefon Nr. 96)

Mare depozit în plăci românești pentru gramofon. Lucrătoare specială pentru reparaturi.

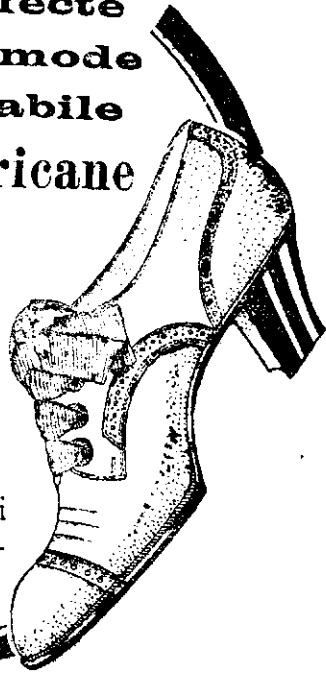

THE VERA

American Shoe
Cele mai perfecte
Cele mai comode
și mai durabile
ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
donni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alii

Made by
W. & H. Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa

ARAD. Telefon 442.

Cereți prospect! (Bx 268)

Nu e reclamă — ci realitate,

căci fiecare lucrează în interesul propriu,
dacă orice trebuințe, și anume:

haine pentru femei, băr-

bați, băeți, fetițe, și pen-

tru copii, talii, jupoane,

halaturi și costume pen-

tru dame le cumpără dela

Magazinul Grünberger

Asortiment și pre-
țuri fără concurență!

Cel mai bogat maga-
zin de mărfuri de lână.

SIBIU — NAGYSZEBEN strada C'snădiei Palatul comandan-
tului de corp.

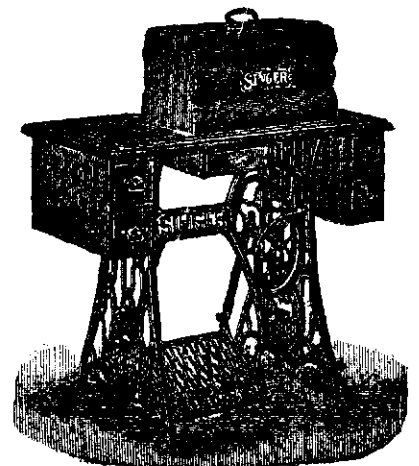
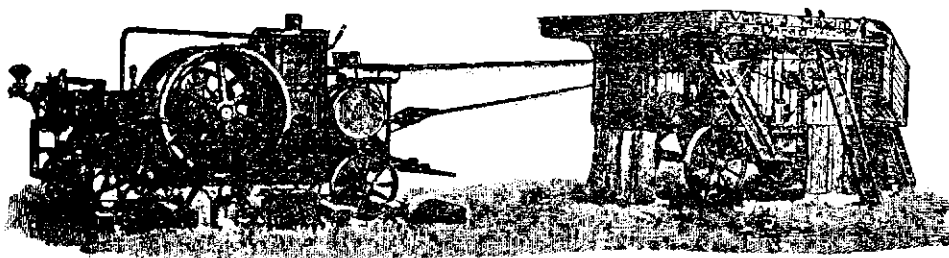
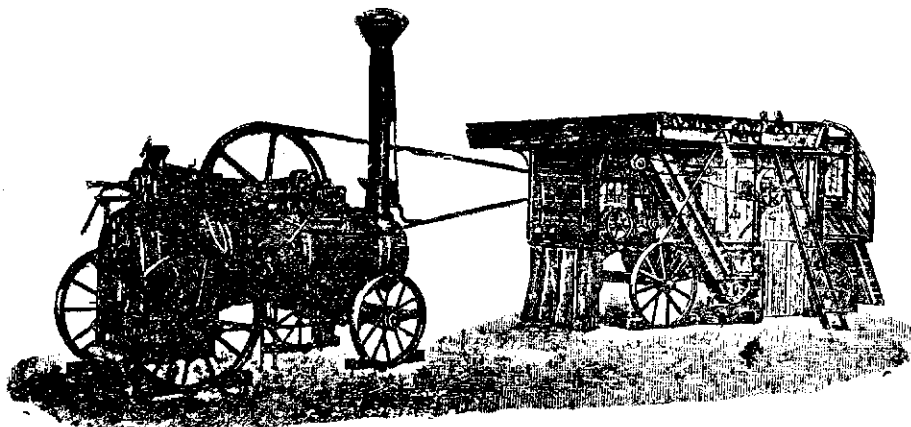
Filială în TIMIȘOARA (Temesvár) str. Princi-
pală (Fő-utca) vis-à-vis de farmacia IAHNER.
Cu 389—20

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Fábrián László n-rul 5—6. Telefon nr. 606.

Atrag atenția
onor. public asupra
marei mele maga-
zin de mașini și fa-
briate americane,
ca cele mai bune și
recomandate mașini de
trecer și legat snopi
Plano, fabricatul cel
mai bun al lui Corrie
din America, mașini
de coit nutreț și,
Carnitari compl. de
trecer cu aburi sau
motor. Uleiuri de
mașină și motoare,

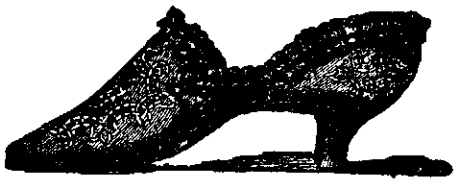
cerele, unsoare de mașină, saci, ponieve, măji, și toate trebuincioasele mașinelor de trecer, precum și
pluguri, grape americane, mașini de sămănat și tăiat nutreț și, alte requisite economice.

(Vb 221—230)

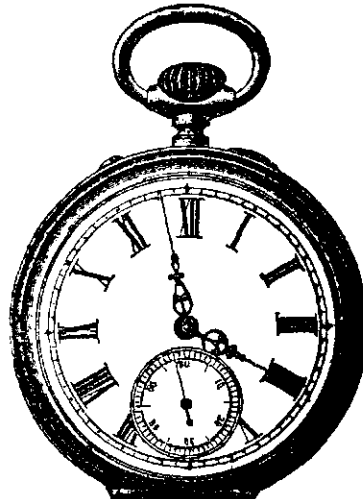
Se caută o mașină de 10 ori de 12 puteri de cal spre cumpărare.

Premiat la a. 1902 din partea expoziției industriale din Becicherecul-mare.

BERBERSZKI MIKLÓS
păpușar, (Be 30—70)
— Nagybecskerek. —

Liferează în țară și străinătate păpuși de piele, păsă, mătase și catifea, pentru bărbați, dame și copii cu prețurile cele mai ieftine. Serviciu prompt. — Catalog trimis gratuit. — Revizătorilor li-se dă rabat.

(Ba 147 | 104)

Cele mai bune

oroloage

cele mai solide și cele mai moderne

juvaericeale

atât pe bani gata, cât și în rate pe lângă **chezările de 10 ani** și prețuri ieftine, liferează cea mai bună prăvălie în aceasta privință în întreaga Ungaria

Brauswetter János

orologer în SZEGED

CATALOG CU 2000 CHIPURI SE TRIMITE GRATUIT.

Notă că numai aceia vor primi catalogul gratuit cari îl cer cu provocare la ziarul „Românul” (adeck scriu că a cedit anunțul în „Românul”). Corespondențele se fac în limba maghiară, germană și franceză.

ATENȚIUNE!

Aduc la cunoștința on. public și a on. mei clienți, că în

atelierul meu de croitorie
din ARAD, str. Hunyadi, nr. 3.

primește spre executare totfelul de haine, uniforme pentru preoți, ofițeri și voluntari, precum și librete. Execuție elegantă, croi modern. Experiențele îndelungate câștigate ca croitor la cele mai de seamă firme, precum și la firmele LEO FRANK și LUDOVIC TOTH de INOKAI sunt o dovadă, că voi putea să satisfac tuturor pretențiilor celor mai delicate.

Roagă binevoitorul sprijin:

Windt Iános,
croitor pentru bărbați.

Vi 377—10

Salon de pălării pentru dame.

Am onoare a aduce la cunoștința on. dame că mi-au sosit cele mai noi modele de pălării de Paris și Viena.

Rog on. dame să cerceteze bogatul meu asortiment și să mă onoreze cu binevoitoarele comenzi, deoarece din cauza cumpărării favorabile vă pot asigura de un serviciu cu prețurile cele mai solide și moderate.

Rugând binevoitorul sprijin, sunt

Cu deosebită stimă:

Lázár C.

salon de pălării de modă.

ARAD, bulev. Andrássy, Palatul minorităților.

Depozit de pălării de doliu, la comandă se execută în decurs de 12 ore. (La 360—4)

SALVATOR

asociație internațională de ajutorare.

Intemeiată pe sistemul de grupe ca și celelalte asociații de ajutorare. E însă

UNICA ASOCIAȚIE

care solvește ajutorul asigurat fără nici o detragere, fie grupa completă ori ba. Solvește la caz de moarte deja după 2 luni de membrerie 25%, după 3 luni de membrerie 50%, și după 4 luni de membrerie 75% din ajutorul asigurat; iar deja după 5 luni de membrerie capitalul întreg. Atestat medical nu se recere. Dacă un membru a solvit în taxe de caz de moarte 60% din capitalul asigurat, imediat i-se licvidează întregul capital asigurat. De membru se primește oricare persoană în etatea de 15—80 ani. Se pot asigura ajutoare de 1—6000 coroane. Taxa de înscriere: 6—16 cor. Taxa anuală de membrerie: 4 cor. Taxa pentru fiecare caz de moarte 2—6 cor.

„SALVATOR” e unica asociație

care din venitul curat anual împarte 25% între membrii; iar alte 25% le folosește pentru scopuri internaționale culturale și umanitare. Prospekte și blanchete trimitem gratuit și franco. Primim și membrii, cari ar fi deja înscriși și la alte asociații.

Reprezentanți harnici acceptăm în tot locul.

Reprezentanța generală pentru Ungaria

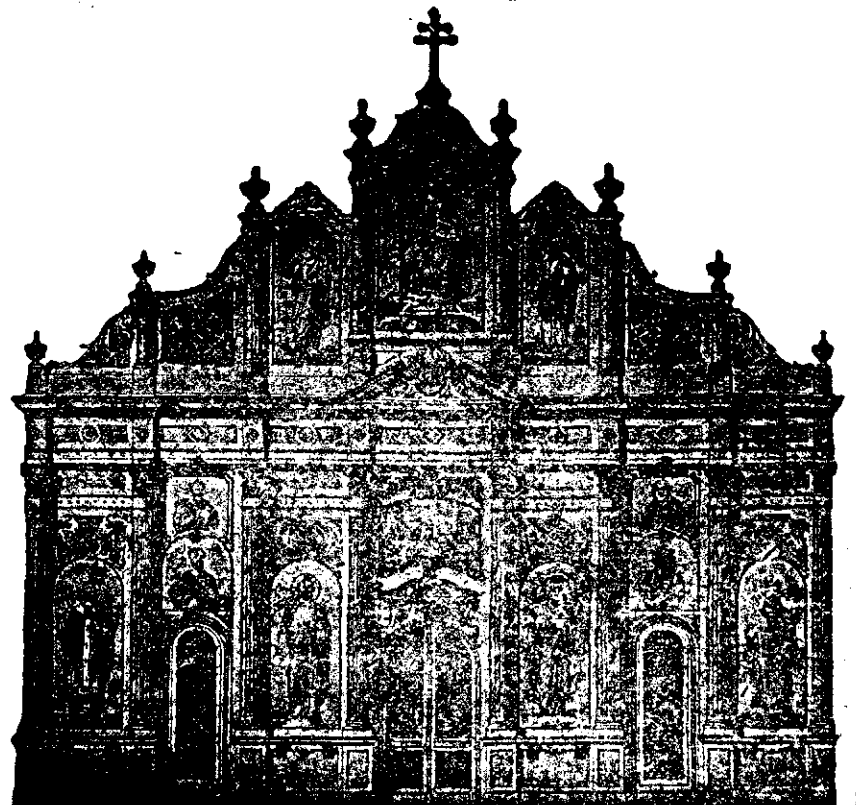
TIMIȘOARA—TEMESVÁR Iosefin strada
Domnească (Uri-u.) n-rul 2.

(Sa 396—)

Schmidt János succesor Schmidt Ferencz

instituit pentru ridicarea altarelor în

— Budapesta, Köbányai-ut 53. —

Pregătește: altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pelângă prețuri convenabile.

Se recomandă ca specialist, de München la renovarea altarelor vechi. Planuri și cataloage trimite gratuit precum și primirea muncii o face pe speșie sale proprii.

Prețuri moderate.

Condiții favorabile de plată.

(Si 160—60)